

Na Farongoe Lea Ne Sa Mak Nia Kedeia

Sa Mak nao lau ta lifurongo ana sa Jesus, boroi ma nia rao kwaimani fainia sa Pita (1 Pita 5:13). 'Urainai nia saitamana lea ana Farongoe Lea fasia sa Pita. Sa Mak kedeia buko ne fuana wane nao lau Jiu ki ne kera to 'i Rom.

Buko ne fata go sulia na tolana sa Jesus ma na famanatae nia ki. Sa Mak inau ana saelana fanadae ne sa Jesus nia sasida ki, sulia fanadae ne ki fatainia ne nia fulida ana nikilae sa God, ma ka fatainia laugo ne nia na wele God ne leka mai fuana famautilana wane ki. Te fanadae nikila ne sa Jesus fatainia ne ana maelana ma na tatae olilana. Boroi ma Jiu ki tafau kera kwaisae kada na Christ dao mai, nia kai gwaungai firi na laona 'initoe nia fuada, ma nia kai fualia 'initoe 'i Rom. Na Farasi ki, ma na Sadusi ki, ma na wane gwaungai Jiu ki, kera noni'ela ana sa Jesus sulia ne nao kera si famamana ne sa Jesus leka mai fasia God.

Sa Mak kedeia na Farongoe Lea ne ana kada ne wane gwaungai 'i Rom kera famalagaigaia wane famamana ki. Sa Mak doria ka radua sa ti ne kai idumia na Farongoe Lea ne, nia kai manata ngado ana na nikilae sa Jesus ne kai 'adomida fasia mataie ki, ma anoeru ta'a ki, ma na mae. Sa Mak doria laugo ka famanatada lau ana maurie falu sulia na fitoe nao si ngwaluda.

Ru talingai ki laona buko ne:

'I naona ne sa Jesus safali ana raoe nia *1:1-13*
Sa Jesus sasia na raoe nia 'i Galili *1:14-9:50*

Lekalana sa Jesus fasia 'i Galili 'uria 'i
Jerusalem 10:1-52

Wiki 'isi ne sa Jesus nia to 'i Jerusalem 11:1-
13:37

Sa Jesus mae ma ka tatae lau 14:1-16:20

*Sa Jon saea wane ki kera
ka sasi akau fuana*

daolae to'ona na Christ

(Matiu 3:1-12; Luk 3:1-18; Jon 1:19-28)

¹ Na safalilana mai na Farongoe Lea ne sulia sa
Jesus Christ na Wele nia God ne 'uri: ² Nia safali
dia mai sa Aesaea na profet be nia kedea ru ne
God nia saea fuana Christ ne 'uri,

“Nau kai kwatea kau na wane ni ngali farongoe
nau 'i nao amu, fua nia kai sasi akau ana
wane ki fuamu.

³ Te wane nia akwa fuana wane ki laona na bali
lofaa 'eke'eke.

Ma nia ka 'uri, 'Na 'Aofia nia kai dao mai!

Kamulu ka fasaga na taale fuana!' ”[☆]

⁴⁻⁶ 'Urinai sa Jon nia ka dao na mai laona bali
lofaa 'eke'eke ne nao si bobola fainia ta wane ka
to ana. Nia rufia na maku ana ifuna kamel*,
ma nia ka bitia salafana na fosae nia ana na
'ungana buluka. Ma nia ka 'ania na siko ki ma
na ngingidue kwasi.†

Ma nia siuabua wane ki, ma ka fata fuana
wane ki, ka fata 'uri, “Mulu kari abulo fasia
ta'alaie kamulu ki, ma mulu siuabu fua God ka

[☆] **1:3** Malakae 3:1; Aesaea 40:3 * **1:4-6** kamel: Ada to'ona
ana Diksonari † **1:4-6** Na maku ma na fanga ne, nia ngwaluda
fuana daolae to'ona laona bali lofaa 'eke'eke. Sa Elaeja na profet
rufia maku 'uri. 2 Kings 1:8; Matiu 17:11-13.

manatalugea na ta'ala'e kamulu ki." Ma na wane 'oro ki fasia na bali lofaa 'i Jiudea, ma na fere 'i Jerusalem, kera ka leka mai fuana rongolana na fatalana sa Jon. Kera ka fulangainia ta'ala'e kera ki, ma nia ka siuabuda laona kafo 'i Jodan.

⁷ Ma sa Jon ka fata 'uri fuana wane ki, "Te wane kai leka mai 'i buriku, nia talingai ka liufi nau, ma nau kusi bobola fua ne nau 'agwaoro ma ku lugea na tae butu nia ki. ⁸ Ma nau ku siuabu kamulu ga 'aku ana kafo, boroi ma nia ne kai siuabu kamulu 'ana na Anoeru Abu."

*Na siuabulana ma na
ilitolana sa Jesus*

(Matiu 3:13-4:11; Luk 3:21-22; 4:1-13)

⁹ Nao nia si tau go 'i buri'ana ru nai ki, sa Jesus ka dao na mai fasia na fere 'i Nasaret laona lofaa 'i Galili. Nia ka dao na mai siana sa Jon fua kai siuabu. Ma sa Jon ka siuabua laona kafo 'i Jodan. ¹⁰ Ana kada sa Jesus nia tatae mai fasia laona kafo, nia ka ada to'ona na lofana salo nia 'ifi, ma na Anoeru Abu ka koso mai fafia dia ta bole. ¹¹ Ma te lingeru nia talo mai fasia 'i langi ma ka 'uri, "'Oe na ne wele mutai nau ne nau ku kwaimani 'asiana amu, ma nau ku eele 'asiana fai 'oe."

¹² Ma ana kada nai go, na Anoeru Abu ka talaia sa Jesus 'uria laona bali lofaa 'eke'eke. ¹³ Ma nia ka to 'i senai sulia fai akwala maedangi ki, ma sa Saetan ka ilito'ona. Ru 'a'ala kwasi ki, kera to laugo 'i senai, boroi ma 'ainsel ki kera ka leka mai, ma kera 'adomia.

*Sa Jesus nia filia fai wane
ki fuana fafurongo nia ki*

(Matiu 4:12-22; Luk 4:14-15; 5:1-11)

¹⁴ 'I buri'ana ne kera alua sa Jon laona beu ni kanie, sa Jesus ka leka 'uria lofaa 'i Galili ma ka 'ainitalo 'ana na Farongoe Lea ne leka mai fasia God. ¹⁵ Nia ka fata 'uri, "Kada nia karangi na mai fua ne God kai gwaungai ana wane nia ki. Mulu kari abulo fasia ta'alae kamulu ki, ma mulu famamana Farongoe Lea ne."

¹⁶ Ma ana kada sa Jesus nia leka sulia na 'osi 'i Galili, nia ka ada to'ona sa Simon fainia wanefuta nia sa Andru. Keroa ro wane dee ki. Keroa dee adaro ana furai kera laona na 'osi nai. ¹⁷ Ma sa Jesus ka fata 'uri fuadaro, "Kamoro leka mai fai nau, kamoro ro wane dee ie ki, boroi ma nau kai famanata kamoro ana ngali wane ki mai fuaku."

¹⁸ Ma kada nai go, keroa ka fasia furai keroa ki, ma kera ka leka na fainia.

¹⁹ Ma sa Jesus ka leka tu'u lau kau, nia ka ada to'ona sa Jemes fainia sa Jon, na ro wele sa Sebedi ki. Keroa to 'adaroa laona na baru, ma keroa ka modea furai keroa. ²⁰ Ma kada sa Jesus nia suada go, nia ka sae keroa na, ma keroa ka fasia na maa kera sa Sebedi 'i laona na baru fainia na wane ni rao ki, ma keroa ka leka na fainia sa Jesus.

*Sa Jesus too ana nikilae fua ifulangailana
anoeru ta'a ki*

(Luk 4:31-37)

²¹ Sa Jesus fainia fafurongo nia ki, kera dao ana fere 'i Kapaneam. Ma ana na Sabat, sa Jesus ka ru 'i laona na beu fuana folae Jiu ki, ma ka famanata wane 'oro ki. ²² Kada kera rongoa, kera

ka kwele 'asiana ana na famanatalae nia, sulia na famanatalae nia nao si dia lau famanatalae wane famanata ana taki ki. Sa Jesus nia famanata ana nikilalae God.

²³ Ma ana kada nai laugo, te wane ne anoeru ta'a‡ nia rufia, nia 'e akwa ma ka 'uri, ²⁴ “Jesus 'ae! 'Oe na wane 'i Nasaret! Te ne 'oe sasia amalu? Alamia 'oe leka mai fua fafunu lamalu 'oto ne! Nau ku saitamamu ga 'aku, 'oe na Wane Abu God!”

²⁵ Ma sa Jesus ka balufia na anoeru ta'a nai ka 'uri, “'Oe nofo 'amu, ma 'oko ru mai 'i maa fasia na wane nena!”

²⁶ Ma na anoeru ta'a nai, nia ka akwa baita, ma ka lebetainia na wane nai, ma ka ru tafa na mai fasia. ²⁷ Ma na tooa ne kera oku 'i senai, kera ka kwele 'asiana, ma kera ka ledi kwailiu ada ma kera 'uri, “Na te na ne 'uri ro? Ta famanatalae falu 'oto ne? Wane ne nia fata ana na nikilalae. Nia ifulangainia anoeru ta'a ki, ma kera ka rosulia na fatalana.”

²⁸ Senai go, 'ali'ali farongoe sulia sa Jesus ka talo na laona bali lofaa 'i Galili.

*Sa Jesus nia gura tooa
'oro ne kera matai ki
(Matiu 8:14-17; Luk 4:38-41)*

²⁹ Kada sa Jesus fainia sa Jemes, ma sa Jon, kera leka na kau fasia na beu fuana folae nai, kera ka leka 'uria lume sa Simon ma sa Andru. ³⁰ Kada sa Jesus nia dao laona lume nai, kera farongoa ana fungo keni sa Simon nia matai ana 'ako'akoe, ma nia ka tio ga 'ana laona 'ifitai nia. ³¹ Ma sa Jesus ka leka siana keni nai, ma ka dau 'i 'abana, ma

‡ **1:23** anoeru ta'a: Ada to'ona ana Diksonari

ka taea. Ma na 'ako'akoe nai ka suina fasia, ma keni nai ka sasi fanga fuada.

³² Ma ana fa saulafi nai, kada sato nia su, na wane ki kera ngalia mai wane matai ki, ma to ne anoeru ta'a rufida ki laugo siana sa Jesus. ³³ Ma tooa ana fere nai kera ka oku tafau mai 'i maana lume nai. ³⁴ Ma sa Jesus ka gura na wane 'oro ki ne kera matai ana na mataie 'oro 'e'ete ki. Ma nia ka ifulangainia laugo na anoeru ta'a 'oro ki. Ma nia si alamatainia ne anoeru ta'a nai ki kera ka fata, sulia kera saitamana sui go ana ne nia Wele God.

*Sa Jesus nia 'ainitalo
laona lofaa 'i Galili
(Luk 4:42-44)*

³⁵ Ma ana 'ofodangi go, kada nia rorodoa 'ua, sa Jesus nia ada ka tatae, ma ka ru kau 'i maa fasia na lume nai. Ma nia ka leka foa 'ana, ana kula ne nia aroaro. ³⁶ Ma sa Simon fainia na wane kwaimani nia ki kera nani 'uria. ³⁷ Ma kada kera dao to'ona, kera ka fata 'uri fuana, "Wane ki tafau kera nani 'uri 'oe."

³⁸ Ma sa Jesus ka olisida ma ka 'uri, "Nau ku saitamana, boroi ma kulu leka kau ana tani mae fere karangi laugo, fuana nau ku famanata kera laugo, sulia ru nai nia na raoe ne nau ku leka na mai fuana."

³⁹ 'Urinai go, sa Jesus nia ka leka laona mae fere ki tafau laona lofaa 'i Galili, ma ka 'ainitalo ana Farongoe lea laona beu fuana folae kera ki, ma ka ifulangainia anoeru ta'a ki fasia na wane ki.

*Sa Jesus gura wane kuua
(Matiu 8:1-4; Luk 5:12-16)*

⁴⁰ 'Urinai lau, te wane ne kuu saungia nonina nia leka mai siana sa Jesus, ma ka boruru 'i 'aena, ma ka amasia ka 'uri, "Dia 'oko nonimabe, 'oe saitamana gura nau ga 'amu."

⁴¹ Ma sa Jesus ka kwaimanatai 'asiana ana, ma ka taga na 'abana kau, ma ka samo to'ona na wane nai, ka fata 'uri, "Nau ku nonimabe. 'Oe mafo na!" ⁴² Ma 'ali'ali go na kuu nai ka siki na fasia, ma na nonina ka mafo tafau na.

⁴³⁻⁴⁴ Sa Jesus ka fata totongai fuana wane nai ka 'uri, "Nao 'oe si farongoa lau ta wane ana ru ne nau ku sasia fuamu. Boro ma 'oe leka basi, ma 'oko fatainia na nonimu fuana fataabu God, 'oko alamatainia fataabu God ka iroa nonimu. Sui 'oko kwatea na afafue 'oe dia be sa Moses nia saea fuana kwatelana, fua ka kwatea famamanae fuana wane ki tafau ne nonimu nia 'e mafo na." Ma sa Jesus ka kwatea wane nai ka leka na 'ana.

⁴⁵ Boro ma, na wane nai nia leka, ma ka fata kwailiu ana laona fere ki tafau sulia te ne sa Jesus nia sasia ana nonina ka lea na. Sulia farongoe nai talofida na ne, wane 'oro ki kera ka oku mai siana sa Jesus fua rongolana. 'Urinai ma nia ka 'afitai na fuana sa Jesus ne kai leka fatai mai laona fere kera ki, ma nia ka to ga 'ana, ana kula aroaro ki. Ka 'urinai boro ma, wane laona fere ki tafau kera leka go mai 'ada siana sa Jesus.

2

Sa Jesus too ana nikilalae fuana manatalugelana ta'alae
(Matiu 9:1-8; Luk 5:17-26)

¹ Ma 'i burina bara maedangi sui, sa Jesus ka oli lau mai 'uria 'i Kapaneam. Ma kera ka farongo kwailiu ana ne nia to ga 'ana laona lume be nia 'idufa dao laona fere nai. ² 'Urinai na wane 'oro ki kera ka oku na mai siana sa Jesus, leka na lume nai kera ka tofia ka fungu 'asiana, ma ka nao na ta kula ni gourue 'i laona lume nai. Ma 'i maa boroi, wane 'oro ki kera oku laugo ana. Ma sa Jesus ka fulangainia fatalana God fuada. ³ Ma ana kada nai laugo, na fai wane ki kera leka mai, kera ka ngalia mai te wane ne nonina mae. ⁴ Ma sulia ne fikue baita nai, nia ka 'afitai na fuana ngalilana kau siana sa Jesus. 'Urinai go, kera ka ra 'i fafona lume fainia na wane nai. Ma kera ka tafangia te mae kwakwa baita 'i fafona lume bobola fainia kula ne sa Jesus nia to ana, ma kera ka fakosoa na wane nai 'i fafona 'ifitai nia siana sa Jesus. ⁵ Ma kada sa Jesus nia ada saitamana famamanae kera, nia ka fata 'uri fuana wane nonina mae nai, "Wele nau 'ae, nau ku manatalugea na, na ta'alaе 'oe ki."

⁶ Ma kada nai, tani wane famanata ana taki ki kera to laugo 'i senai, ma kera ka manata 'ada 'uri talada, ⁷ "Nao nia si bobola fua ne nia ka fata 'urinai. Wane ki nao si saitamana manatalugea ta'alaе ki. Taifilia go God ne saitamana manatalugea ta'alaе ki. Nia fabolotania na fainia God."

⁸ Boroi ma sa Jesus ka saitamana manatalada, ma ka fata 'uri fuada*, "Kamulu si manata lau 'urinai. ⁹ Dia nau ku fata 'uri fuana wane nonina mae ne, "Ta'alaе 'oe ki nau ku manatalugea na,"

* **2:8** Na wane Jiu ki kera famamana taifilia go God ne kai gura wane ki.

kamulu si ada to'ona go ne nia fuli. Boro ma dia nau ku fata 'uri, 'Tatae, ngalia 'ifitai 'oe, ma 'oko fali,' senai kamulu ka fi ada to'ona ne nikilalae nia aku fuana gurae. ¹⁰ Kada nau gura wane ne, nau fatainia fua mulu ne nau, na Wele nia Wane, nau ku too ana nikilalae fuana manatalugelana na ta'alaie ki." 'Urinai nia ka fata 'uri fuana wane nai ne nonina mae, ¹¹ "Nau ku saea fuamu, 'oe tatae, ngalia na 'ifitai 'oe, ma 'oko leka na 'i fere 'oe."

¹² Ma wane nai tatae, ka ngalia na 'ifitai nia, ma ka leka na. 'Urinai, kera tafau kera ada to'ona, ma kera kwele 'asiana. Kada nai, kera ka tangoa God, ma kera ka fata 'uri, "Nao kulu si suana 'ua ta ru 'uri!"

*Farasi ki kera nao si doria
sa Jesus ka 'ado fainia
wane aburongo ki*

(Matiu 9:9-13; Luk 5:27-32)

¹³ Te kada laugo, sa Jesus nia oli lau ninimana 'osi 'i Galili. Ma fikue baita kera ka leka mai siana, ma nia safali ka famanata kera. ¹⁴ Ma ana kada nia liu kau sulia 'osi nai, nia ka ada to'ona sa Lifae, na wele sa Alfeas. Nia gouru ga 'ana, ana kula fuana konilana malefo ana takisi, sulia ne nia rao senai. Ma sa Jesus ka fata 'uri fuana, "'Oe leka mai fai nau." Ma sa Lifae tatae, ma ka leka na fainia.

¹⁵ Ma 'i burina ne sa Jesus nia talaiia sa Lifae fuana fafurongo nia, nia ka leka fanga na 'i lume nia. Ma na tooa ni koni malefo ana na takisi ki kera to laugo senai, ma tani "wane aburongo"†

† **2:15** wane aburongo: Na Farasi saea ta wane ka aburongo sulia nia aburongo ana taki Farasi ki.

laugo, kera fanga fainia sa Jesus ma na fafurongo nia ki. Na wane 'oro 'urinai ki, kera leka fainia sa Jesus. ¹⁶ Tani Farasi‡ ne kera famanata ana taki sa Moses ki, kera ada to'ona ne sa Jesus nia fanga fainia “tooa aburongo ki” ma na tooa kera koni malefo ana takisi ki. Ma Farasi ki kera ka fata 'uri fuana fafurongo sa Jesus ki, “Nia bobola fua nia si fanga lau fainia wane aburongo ki.”

¹⁷ Ma kada sa Jesus nia rongoa ru nai, nia ka fata 'uri fuada, “Wane ne nao kera si matai ki, kera si doria go ta wane kwaigurai, boroi ma wane ne kera matai ki, kera ka bobo 'uria wane kwaigurai. Nau kusi leka lau mai fuana riilae wane 'o'olo ki fua kera kai kari abulo, boroi ma na wane ne abulolada ta'a ki lalau ne, nau ku leka mai fuana riilae 'uria tatala manatalae.”

*Na ledilae sulia na
abu fangalae*

(Matiu 9:14-17; Luk 5:33-39)

¹⁸ Ana te kada, tani fafurongo ana sa Jon wane ni Siuabu, ma na fafurongo Farasi ki, kera abu fanga. Ma tani wane kera ka leka mai, ma kera ka fata fuana sa Jesus kera 'uri, “Fafurongo sa Jon ki, ma fafurongo Farasi ki, kera abu fanga. Nia nao si lea fuana fafurongo 'oe ki ne kera nao si abu fanga.”

¹⁹ Ma sa Jesus ka olisida ka 'uri, “Nia si bobola fua tooa ne kera to ana fafanga ana araie, kera abu fanga. Sulia ne, kada arai falu nia ga 'ana 'ua faida, kera eele 'ua. Nia 'afitai fua kera ka

‡ **2:16** Te fikute wane ana Jiu ki ne kera manata baita sulia rolae sulia taki sa Moses nia kedea fainia laugo famanatalae kera ki talada.

abu fanga, sulia kera to ana fafanga. ²⁰ Boroi ma kada kai dao mai, kada ne kera kai talaiia na arai falu fasida. Senai, kera ka fi abu fanga lau, sulia ne kera kwaimanatai. Nia ne nao si bobola fua fafurongo nau ki ne kera ka abu fanga kada nau ku to 'ua ga 'aku fai kera.”

²¹ Sa Jesus ka fata lau 'uri, “Nao ta wane si taia ta maku ne nia muu ana ta ngingisi maku ne falu. Sulia dia nia sasia ru nai, na ngingisi maku falu nai ka musia na maku 'ua nai, sulia maku falu nia lukuluku 'i burina taufilana, ma nia ka sasia na mae kwakwa ne baita. ²² Ma kamulu saitamana laugo, ne nao nia si bobola fua ta wane ka alua na waeni falu 'i laona ngwai 'ua ana 'ungana nanigot, sulia ngwai ru 'ua nai si bose. Suli dia nia sasia ru 'urinai, kada na waeni nai kai torotoro go mai, nia ka foga na ngwai ru 'ua nai, ma na waeni nai ka 'igitai, ma na ngwai ru nai ka ta'a na. Nia ne wane kai alua waeni falu 'i laona na ngwai ru falu ne nia saitamana kai bose.”

*Sa Jesus too ana
nikilalae fua Sabat*

(Matiu 12:1-8; Luk 6:1-5)

²³ Ana te Sabat, sa Jesus ma fafurongo nia ki, kera leka sulia na taale ne nia liu folo ana te oole witi. Ma kada kera liu ana, fafurongo nia ki kera ka ngeda fueru witi ki, ma kera ka 'ania. ²⁴ Ma Farasi ki kera ada to'ona, ma kera ka fata 'uri fua sa Jesus, “Ada to'ona basi! Ru ne kamulu sasia nia 'oia na taki sa Moses, sulia kamulu ngeda witi ne ana Sabat.”

²⁵⁻²⁶ Ma sa Jesus ka olisida ma ka 'uri, “Nau ku saitamana kamulu idumia laona Buko Abu

sulia ru be sa Deved na kingi nia sasia 'i nao, kada be sa Abiata nia 'inita fataabu. Kada be, sa Deved fainia wane nia ki kera fiolo 'asiana, sulia nao na ta fanga fuada. Ma nia ka leka 'i laona na 'O'obe Abu God, ma na 'inita fataabu ka kwatea na beret[§] ne kera 'auabua fuana God fua sa Deved ka 'ania. Ma sa Deved ka 'ania na beret nai, ma ka kwatea laugo fuana wane nia ki, ma kera ka 'ania. Boroï ma na taki kulu alamataïnia fua taifilia go fataabu God ki ne kera saitamana 'anilana. Ma nao kulu si ada to'ona laona Buko Abu ne God nia guisasu fuana sa Deved.”[✧]

²⁷ Sui go sa Jesus ka fata 'uri fuana Farasi ki, “God nia saungainia Sabat fuana 'afilana wane ki. Ma nao nia si saungainia lau Sabat fua wane ne kai laeororo farana. ²⁸ Sulia ne nau, na Wele nia Wane, nau ku too ana na nikilalae fuana saelana ru ki fuana wane ki kera saitamana ka sasia ga 'ada ana Sabat.”

3

Wane ki manata 'uria saungilana sa Jesus (Matiu 12:9-14; Luk 6:6-11)

¹ Ta kada laugo, sa Jesus nia ka leka lau laona beu fuana folae ma te wane ne 'abana mae, nia to senai. ² Ma tani Farasi senai, kera ka adaada dia sa Jesus kai gura wane nai ana Sabat. Dia 'urinai, kera ka fata maana sa Jesus ana 'oilana taki God ana gurae, ru nai kera manata sulia ne dia raoe. ³ Ma sa Jesus ka fata 'uri fuana wane ne 'abana mae, “Tatae mai 'i seki, 'oko uu 'i naona

§ 2:25-26 beret: Ada to'ona ana Diksonari ✧ 2:25-26 1 Samuel 21:1-6; Levitikas 24:9

wane ki tafau.”⁴ Go, sa Jesus ledia Farasi ki ka 'uri, “Te ne taki kulu nia alamatainia fua kulu ka sasia ana Sabat. Nia alamatainia sasilana ru lea ki, naoma sasilana ru ta'a ki? Nia alamatainia na famautilana ta wane, naoma saungilana ta wane?”

Boroi ma kera si saea go ta ru.⁵ Sa Jesus nia ada kalikalida, ma nia ka ada guisasu, sulia ne kera nao si kwaimanatai na ana wane matai nai, ma nia ka kwaimanatai laugo fuada sulia manatada ngasi 'asiana. Sui go, nia ka fata 'uri fuana wane nai, “Taga na 'abamu.” Ma nia ka taga na, ma na 'abana ka lea na.⁶ 'Urinai go Farasi ki kera ka ru kau 'i maa, ma kera ka fata oku fainia tani wane ana tooa sa Herod* ki, ma kera ka manata 'uria saungilana sa Jesus.

Fikute wane 'oro ki leka mai siana sa Jesus

⁷⁻⁸ Sa Jesus fainia fafurongo nia ki, kera ka fasia tooa nai, ma kera ka leka 'uria na 'osi 'i Galili. Wane 'oro ki kera ka leka laugo 'i burida. Kera leka mai fasia lofaa 'i Galili, 'i Jiudea, ma 'i Idumea ki. Ma tani wane laugo fasia 'inita fere 'i Jerusalem, ma fasia na bali fere ana taelana sato ana kafo 'i Jodan. Ma tani wane kera ka leka mai fasia fere kalikalia 'i Taea ma 'i Saedon ki. Na fikue baita nai, kera leka mai siana sa Jesus, sulia kera rongoa ru baita ne nia fulida ki.⁹ Sulia na fikue nai baita 'asiana, sa Jesus ka saea fuana fafurongo nia ki fua kera ka sasi akau ana na baru, fasia na tooa kera ka beresia.¹⁰ Nia gura wane 'oro ki ka suina, nia ne wane 'oro matai ki

* **3:6** Tooa sa Herod Nia tani wane Jiu ki ne kera doria sa Herod fainia wane nia kera kai baita fuada.

ka sumai kera kau, fua kai samo to'ona sa Jesus fua kera ka 'akwa. ¹¹ Ma kada na tooa anoeru ta'a ki nia rufida kera ada to'ona, kera ka boruru 'i naona, ma kera ka akwa ma kera 'uri, "Oe na ne, na Wele mamana God!" ¹² Boroi ma sa Jesus fata ka luida anoeru ta'a nai ki, fua kera si farongoa lau ta wane 'ani nia.

*Sa Jesus nia filia akwala
ma ro lifurongo ki
(Matiu 10:1-4; Luk 6:12-16)*

¹³ 'Urinai go sa Jesus ra 'alaa 'i gwauna te fa uo, ma ka talai mai wane ne nia doria fua kera ka rao fainia. Go kera leka mai siana, ¹⁴ ma nia ka filia akwala ma ro wane, ma ka fasata kera ana lifurongo ki. Ma nia ka fata 'uri fuada, "Nau ku fili kamulu fua mulu to tari fai nau, ma nau ku eresi kamulu laugo fua fatalolana fatalana God fuana wane ki. ¹⁵ Ma kamulu ka too ana na nikilalae fuana ifulangailana anoeru ta'a ki."

¹⁶ Nia, ne satana akwala ma ro wane ne nia filida ki: sa Simon, ne sa Jesus nia fasata laugo 'ana sa Pita, ¹⁷ ma sa Jemes fainia sa Jon na ro wele nia sa Sebedi ki, ne sa Jesus nia fasata keroa 'ana "Boneges", na fadalana ne wane ne guisasu ladaro 'ali'ali dia na kwangakwanga. ¹⁸ Ma sa Andru, sa Filip, sa Batolomiu, sa Matiu, sa Tomas, sa Jemes, wele nia sa Alfeas, sa Tadeas, ma sa Simon, ta wane ana tooa Jiu ne kera doria tarilana wane Rom ki fasia 'i Israel. ¹⁹ Ma sa Jiudas Iskariot, na wane nia kai 'olomaelana sa Jesus fuana malimae nia ki.

*Nikilae sa Jesus nia liufia nikilalae sa Saetan
(Matiu 12:22-32; Luk 11:14-23; 12:10)*

20 'Urinai, sa Jesus ka oli laugo laona lume be nia 'idufa dao ana. Ma wane 'oro ki, kera ka inau na mai ana fikue. 'Urinai nao na ta kada fuana sa Jesus ma fafurongo nia ki fua sasilana ta ru ma na fangalae boro. 21 Ma kada ne gaa nia fai sasina ki kera rongoa ru nai, kera ka leka siana fua olitailana 'uria 'i fere, sulia kera fata 'uri, "Nia oewanea 'asiana."

22 Ma tani wane famanata ana taki sa Moses ne kera leka mai fasia 'i Jerusalem, kera ka fata 'uri, "Sa Jesus nia ifulangainia anoeru ta'a ki ana nikilalae sa Saetan, na 'inita anoeru ta'a."†

23 Nia ne, sa Jesus ka saea mai wane ki ka fata 'uri fuada ana tarifulae ki ka 'uri, "Sa Saetan nia 'afitai ka ifulangainia anoeru ta'a nia ki fasia wane ki. 24 Dia tooa laona ta fere baita kera fuali kera talada, 'urinai fere baita nai kai takalo na. 25 Ma dia ne wane, ma na 'afe nia, ma na wele keroa ki, kera fua fai kera talada, nia 'afitai fuana kera ka to oku. 26 Ma na 'initoe sa Saetan ne 'urinai laugo. Dia sa Saetan kai firu fainia tooa ne kera leka sulia, 'urinai kera kai takalo kwailiugo, ma nikilae nia fafida ka dao ana 'isilana."

27 'I burina, sa Jesus ka saea lau te tarifulae, ka fata 'uri, "Dia ta wane doria ka ifulangainia ta anoeru ta'a, wane nai ka nikila ka liufia sa Saetan. Ka dia laugo ta wane ne doria kai ru laona lume na wane nikila fuana ngalilana ru nia ki. Nia ka nikila ka liufia wane nai, fua ka ngwaluda fuana kanilana wane nikila nai sui nia ka fi ngalia ru nia ki.✠

† 3:22 Ta sataeru laugo ana sa Saetan ne sa Bielsebul. ✠ 3:27 Aesaea 49:24-26

²⁸ “Ru mamana nau ku saea fua mulu, abulo ta'alaie ki, ma fata falilana God ne wane ki kera sasia, God nia manatalugea ga 'ana. ²⁹ Boroi ma, dia ta wane ka fata falia na raeo Anoeru Abu, God nao si manatalugea, sulia ta'alaie nai nia toto firi.” ³⁰ Sa Jesus nia fata 'urinai sulia wane famanata ana taki ki, kera saea nia too ana na anoeru ta'a.

Tooa mamana sa Jesus ne wane kera rosulia God

(Matiu 12:46-50; Luk 8:19-21)

³¹ Ma 'i burina ru nai ki, gaa sa Jesus ma na sasina ki, kera ka dao na. Ma kera ka uu ga 'ada 'i maa na lume, ma kera ka kwate fatae kau fuana sa Jesus, ma kera ka ledi 'uri nia. ³² Tooa 'oro 'asiana kera gouru kalia sa Jesus, ma kera ka farongo nia 'uri, “Ga 'oe, ma na sasimu ki, kera uu mai 'i maa, kera doria ada to'omu.”

³³ Ma sa Jesus ka olisida ka 'uri, “Nau saea fua mulu ti ne gaa mamana nau, ma sasiku ki!”

³⁴ Go kada nia ka ada kau fuana tooa 'oro ne kera gouru kalia, nia ka fata 'uri, “Nia na ne tooa kera dia na gaa nau ki, ma sasiku ki! ³⁵ Sulia sa ti ga 'ana ne nia sasia ru ne God nia doria ki, nia na ne wanefuta nau, ma waiwane nau, ma na gaa nau.”

4

Na tarifulae sulia na wane ne takalongainia na mege witi

(Matiu 13:1-9; Luk 8:19-21)

¹ Ana te kada lau, sa Jesus nia famanata 'i ninimana 'osi 'i Galili. Ma na fikue baita 'asiana

kera ka oku kalikalia, ma nia ka ra laona te baru, ma ka gouru 'i laona, ma nia ka 'idu tu'u lau folo laona 'osi. Ma na fikue nai, kera ka uu kau 'i ninimana 'osi. ² Ma sa Jesus ka famanata ana ru 'oro ki fuada ana tarifulae ki ma ka 'uri, ³ “Mulu fafurongo basi! Te wane nia leka ka takalongainia na mege witi ki 'i laona oole nia. ⁴ Ma kada nia takalongainia na mege witi senai, tani mege witi kera 'asia sulia na kakaloe, ma na no ki kera ka lofo mai, ma kera ka 'anida tafau. ⁵ Ma tani mege witi kera ka 'asida ana kula faula ki, kula ne ano si baita. Ma kera ka bulao 'ali'ali, sulia ne ano nia si 'oro. ⁶ Ma ana kada ne sato nia tae mai, nia ka satofia na witi ne masubu ki, ma kera ka kuku laugo, sulia ne lali ru ki nao si koso lola. ⁷ Ma tani mege witi kera 'asida 'i safitana 'oko ngangara ki, ma 'oko nai ka nuku fafia na witi ki, ma witi nai ki nao si fungu go. ⁸ Ma tani mege witi lau, kera 'asida 'i laona na ano ne nia lea, ma kada kera tae mai, kera ka fungu ana fueru 'oro ki. Ma tani witi kera ka fungu ana olu akwala fueru, ma tani witi kera ka fungu ana ono akwala fueru, ma tani witi lau kera ka fungu ana te talanga fueru ki.”

⁹ Ma sa Jesus ka fasuia fatalana ka 'uri, “Dia ta wane doria ka saitamana lea ana ru ne ki, nia ka fafurongo lea.”

*Sa Jesus ka fata 'ana tarifulae ki fuana wane 'oro ki
(Matiu 13:10-17; Luk 8:9-10)*

¹⁰ Kada sa Jesus nia to 'ana taifilia, na akwala ma ro fafurongo be nia ki, fainia ta bali ana wane ne kera rongoa na fatalana, kera ka leka mai

siana. Ma kera ka ledia fua nia ka fadaa fola ana tarifulae nai ki. ¹¹ Ma nia ka olisida ka 'uri, "Kada sui ki, God nao si famadakwa 'ua, 'uta ne nia kai gwaungai ana wane nia ki. Boro ma 'i ta'ena, na madakwalae ne nia dao na fua mulu. Wane ne kera nao si doria fafurongolae aku, nau ku fata 'ana tarifulae ki ¹² fua, 'Kera ka ada, ma kera kai ada, boro ma kera nao si ada to'ona te ne God nia sasia fuada. Ma kera kai fafurongo, ma kera kai fafurongo, boro ma kera nao si saitamana farongoe God. Sulia dia kera ada saitamana, ma kera ka rongo saitamana, 'urinai kera kai abulo mai fuana God, ma nia kai manataluge ana ta'alae kera ki.' "☆

*Fadalana na tarifulae
be sulia na wane takalongainia mege witi
(Matiu 13:18-23; Luk 8:11-15)*

¹³ 'Urinai sa Jesus ka ledi 'uri ada, "'Uri ma nao kamulu si saitamana go tarifulae ne? Dia nao kamulu si saitamana tarifulae ne, kamulu ka fi saitamana 'uta mone ana tarifulae ki? ¹⁴ Na wane be nia takalongainia mege witi, nia takalongainia na fatalana God be. ¹⁵ Ma tani wane ne kera rongoa na fatalana God, kera dia na mege witi ne nia 'asia sulia na kakaloe. Ma kada kera rongoa, sa Saetan nia leka mai, ma ka lafua laugo 'ana fatalana God fasida. ¹⁶ Ma tani wane lau kera dia na mege witi ne kera 'asida ana kula faula. Kada kera rongoa na fatalana God, kera ngalia, ma kera ka eele

☆ 4:12 Aesaea 6:9-10

'asiana. ¹⁷ Boroi ma fatalana God nao si lalisusu go laona maurilada. Nia ne fitoe kera ki ka mauri go sulia ka kada tu'u. Ana kada ne kera dao to'ona 'afitaie, ma na nonifilae ki sulia farongoe lea ne, kera ka fasia go na fatalana God. ¹⁸ Ma tani wane ne kera dia mege witi ne kera 'asida 'i safitana na 'oko ngangara ki. Kera rongoa na fatalana God, ¹⁹ boroi ma kera manata 'abero 'ada sulia ru ki ana maurie kera, ma kera ka manata baita ana malefo. Ma ru nai ki, nia dia na 'oko ngangara ki ne nia nuku fasia na fatalana God laona maurilada. Kera nao si tatala go laona maurilada, ka dia na witi ne nao si fungu go ana ta fueru. ²⁰ Ma tani wane lau ne kera dia na mege witi ne kera 'asida 'i laona ta ano lea. Kera rongoa fatalana God, ma kera ka rosulia, ma kera fatainia tolae 'o'olo, ka dia witi ne nia fungu ana fueru ki. Tani witi ne olu akwala fueru ki, ma tani witi ne ono akwala fueru, ma tani ai ne te talanga fueru.”

Sa Jesus fabasua na tooa fua kera ka fafurongo lea
(Luk 8:16-18)

²¹ 'Urainai go sa Jesus ka ledi lau 'uri ada, “Nia 'uta? 'Uri ma dia ta wane ngalia mai na kwesu, nia kai alua ga 'ana 'i farana ta tiu naoma ta 'ifitai? Nao go! Nia kai alua 'i fulina 'i langi! ²² Ta ru ne wane ki nao si saitamana mai 'i nao, kera kai saitamana. ²³ Dia ta wane ne doria ka saitamana lea ana ru ne ki, nia ka fafurongo lea.”

²⁴ Ma sa Jesus ka fata lau 'uri fuada, “Mulu manata lea sulia ru ne kamulu rongoa ki. God kai kwate tatakolae ana liotoe fua mulu, suli

dia kamulu rosulia famanatalae nau ki. ²⁵ Sa ti boroi 'ana ne to ana ta madakwalae tu'u sulia 'Initoe God, God kai lado gwauna fuana. Boroi ma sa ti ne nao si rosulia famanatalae ne ki, ta madakwalae tu'u boroi 'ana ne nia to ana sulia 'Initoe God, God kai olitainia fasia.”

Taifilia God go ne fauua na 'Initoe nia

²⁶ Sa Jesus ka fata lau 'uri fuada, “Na 'Initoe God nia dia na wane ne nia fasia ta mege 'ai 'i laona na oole nia. ²⁷ Nia ada, ka liliu ana asoa ki, ma ka maleu ana laona rodo ki. 'Urinai boroi 'ana, kada ne mege ru ki nia bulao, ma ka tatae na, nao lau 'abero nia. Sulia wane ne nao si saitamana laugo ana ru ne nia sasia mege 'ai ka bulao. ²⁸ Na ano talana na ne nia famauria mege 'ai senai nia ka baita, ma ka fungu ana fufue ru ki. Na 'inita 'ai nia ra mai 'i nao, sui na fueru ki, 'i buri na mege ru ki ka fi ra mai. ²⁹ Ma kada ne mege ru nai ki nia maua, na wane nai ka safali fuana sikililana fueru ki, sulia nia dao na ana kada fua loi rulae.”

*'Initoe God safalilana tu'u, boroi ma nia ka baita
ana kali'afulana*

(Matiu 13:31-32, 34; Luk 13:18-19)

³⁰ Sa Jesus nia fata lau ka 'uri, “Nau fata lau kau sulia ta tarifulae ne kai fatainia na ru ne bobola fainia 'Initoe God fasia wane nia ki. ³¹ Nia ka 'uri: Te wane nia ngalia na mege 'ai ne kera saea ana mastad, nia tu'u ka liufia mege 'ai ki tafau, ma nia ka fasia laona ano. ³² Ma 'i burina ne nia fasia ka sui, na mege ru be ka tae, ma ka alua na 'ai. 'Ai nai baita ka liufia na 'ai 'oro ki. Ma nia ka too ana na sarana 'ai baita ki, ma na no ki kera

ka lofo mai, ma kera ka saungainia na nui kera ki ana.”

³³ 'Urinai ne, sa Jesus ka fata fuana wane ki ana tarifulae nai ki, ma nia ka saea ru ne nia bobola fainia kia kai saitamana. ³⁴ Ma nia ka fata fuada 'ana tarifulae ki. Boroï ma, kada ne nia to 'ana taifilia fainia na fafurongo nia ki, nia ka fi famadakwa ru ki tafau fuada.

*Sa Jesus nia balufia na kuburu ma na nanafo
(Matiu 8:23-27; Luk 8:22-25)*

³⁵ Nia saulafi na ana maedangi nai, sa Jesus nia ka fata 'uri fuana fafurongo nia ki, “Kulu tofolo basi 'uria bali 'osi loko.” ³⁶ Ma kera ka fasia na fikue nai, ma kera ka leka fainia sa Jesus 'i laona baru nai ne nia ka to 'i laona. Ma tani baru laugo leka faida. ³⁷ Ma na kuburu baita nia tae mai, ma na nanafo ka magara na mai laona na baru nai, ma ka karangi kuruu na. ³⁸ Ma sa Jesus nia maleu 'ana 'i burina na baru, ma ka alu gwau ana bogwau nia. Ma na fafurongo nia ki kera ka faada, ma kera ka fata 'uri, “Aofia 'ae, kulu karangi mae na! 'Oe nao si manata 'abero go ne?”

³⁹ Ma sa Jesus ka tatae, ma ka balufia na kuburu nai ka 'uri, “Oe aroaro na!” Ma nia ka fata laugo fuana nanafo nai ka 'uri, “Kamulu kai to aroaro na!” 'Urinai go, na kuburu be ka aroaro na, ma 'osi ka fola na. ⁴⁰ Ma nia ka fata 'uri fuana fafurongo nia ki, “Uta ne kamulu ka mau? Kamulu nao si famamana 'ua?”

⁴¹ Ma kera ka mau kera ka lelebe na, ma kera ka ledi kwailiu ada kera ka 'uri, “Wane 'uta na ne ro? Na kuburu ma na nanafo boroï kera ro na sulia!”

5

*Sa Jesus nia gura te wane
ne anoeru ta'a rufia*

(Matiu 8:28-34; Luk 8:26-39)

¹ Sa Jesus fainia fafurongo nia ki, kera tofolo 'uria bali 'osi 'i Galili, ma kera ka dao ana bali 'osi ne ana bali lofaa 'i Gerasa. ² * Ma kada sa Jesus nia koso fasia na baru, te wane ne anoeru ta'a rufia, ma ka leka mai fasia na faoda fuana alulana wane mae ki, ma nia ka leka mai siana sa Jesus. ³ Na wane nai to laona faoda 'urinai ki, ma nao ta wane si bobola fuana kanilana 'ana ta seni. ⁴ Sulia kada 'oro ki, kera kani fasia na 'abana ma na 'aena ana na seni ki, sui nia ka musia go na seni nai ki, ma ka 'oia ga 'ana na seni nai ki 'i 'aena. Ma nao ta wane si nikila ka bobola fuana daulana. ⁵ Ma na rodo ki ma na dangi ki, nia liu kwailiu safitana na faoda fua alu wane maelae ki, ma nia ka ra gwauna fa uo ki, ma nia ka akwa, ma ka kware nia talana ana naki ki.

⁶ Kada nia to tau mai, nia ka ada to'ona sa Jesus, ma ka lae 'ali'ali mai, ma ka boruru 'i naofana. ⁷⁻⁸ Sa Jesus ka fata 'uri fuana, “Anoeru ta'a ne, 'oe ru mai 'i maa fasia na wane ne.”

Ma nia ka akwa baita ka 'uri, “Jesus! 'Oe na Wele nia God ne nia nikila 'asiana. Na te ne 'oe doria 'oe sasia aku? Nau ku amasi 'oe ana satana God, 'oe si kwatea lau ta kwaekwae fuaku!”

⁹ Sui sa Jesus ka ledia ka 'uri, “Satamu sa ti ne?”

* **5:2** faoda: Ada to'ona ana Diksonari

Ma nia ka olisia ka 'uri, “Sataku sa Legini, sulia kalu 'oro 'asiana.” ¹⁰ Ma nia ka amasia lau sa Jesus fua nao nia si eresida fasia na bali fere nai.

¹¹ Ma boso 'oro ki kera fanga ga 'ada laugo 'i babaraoa ana fa uo nai. ¹² Ma anoeru ta'a nai ki, kera amasia sa Jesus kera ka 'uri, “Oe kwate kalu fuana boso loko ki, fua kalu ka ru amalu 'i laoda.” ¹³ Ma sa Jesus ka ala'anida, ma anoeru ta'a nai ki kera ka ru mai fasia wane nai, ma kera ka leka, kera ru 'i laona na boso nai ki. Ma 'oko boso nai nia bobola fainia ro to'oni boso ki, ma kera ka lae ana obaraoe 'ato nai, ma kera ka 'asida 'i laona na 'osi nai, ma kera ku kera ka mae tafau na.

¹⁴ Ma wane ne kera ada sulia na boso nai ki, kera ka tafi, ma kera ka farongo ana ru ne nia fuli ana boso ki 'i laona fere nai, ma na fere tu'u kalikalia ki. Ma na wane 'oro ki kera ka leka fuana adalae to'ona ru ne nia fuli. ¹⁵ Ma ana kada kera dao siana sa Jesus, kera ka ada to'ona na wane be ne anoeru ta'a 'oro ki kera rufia, nia to na ana senai, ma nia ka 'afi na, ma nia ka manata saga na. Ma wane ki kera ka mau, kera ka kwele 'asiana. ¹⁶ Ma wane ne kera ada to'ona ru nai nia fuli, kera ka fata fuana wane ki sulia na wane anoeru ta'a ki to ana, ma kera ka fata laugo sulia na boso nai ki.

¹⁷ Ma burina, tooa nai kera 'ingoa sa Jesus ka leka fasia na bali fere kera.

¹⁸ Ma kada sa Jesus nia ra na laona baru, na wane be na anoeru ta'a ki kera rufia 'i nao, nia ka fata 'uri fuana sa Jesus, “Oe alamatainia nau fua nau leka fai 'oe.” ¹⁹ Boro ma sa Jesus si alamatainia, ma ka fata 'uri fuana, “Oe oli 'i fere siana wane 'oe ki, ma 'oko farongoda 'ana

ru lea ki tafau ne God nia sasia fuamu, ma na kwaimanatailae nia fuamu.”

²⁰ Ma na wane nai nia leka, ma ka farongoa na wane ki ana bali lofaa 'i Dekapolis ana ru ki tafau ne sa Jesus nia sasia fuana. Ma wane ki tafau kera ka kwele 'asiana.

Sa Jesus to ana nikilalae fafia mataie ki ma na maea

(Matiu 9:18-26; Luk 8:40-56)

²¹ Sa Jesus nia tofola lau kau 'uria ta bali 'osi. Ma ana kada nia 'e dao na ana ta bali, wane 'oro ki kera ka oku kalia. ²² Ma te wane ada ne wane fanaonao laona beu fuana folae ana fere nai, satana sa Jaeras, ka leka mai. Ma kada nia ada to'ona sa Jesus, nia ka boruru 'i maana 'aena, ²³ ma nia ka amasia ma ka 'uri, “Ka sari nau nia tio na fuana maelana. 'Oe leka mai, fua 'oe alua na 'abamu fafia, fua nia ka 'akwa ma ka mauri.”

²⁴ Ma sa Jesus ka leka na fainia. Ma na fikue baita kera leka 'i burina, ma kera ka beresia na.

²⁵ Ma te 'afe ne na gwa 'abu 'e tafangia sulia te akwala ma ro fangali ki suina, nia to laugo senai.

²⁶ Ma nia ka nonifi 'asiana. Ma nia ka falia na malefo 'oro nia ki fuana wane kwaigurai 'oro ki, boroi ma tolana si lea go. Nia ka fi ta'a ka liufia mone. ²⁷ Ma kada ne nia rongoa farongoe sulia sa Jesus, nia ka leka mai 'i burina safitana na fikue nai, nia ka samo to'ona na maku gwala sa Jesus. ²⁸ Sulia nia manata 'uri, “Dia nau ku samo to'ona boroi 'aku na maku nia, nau lea na.”

²⁹ Ma kada ne nia samo to'ona go maku sa Jesus, 'ali'ali na 'abu ne tafangia nia ka lalanga na, ma nia ka saitamana na nonina nia 'akwa na fasia na mataie nia. ³⁰ Ma ana kada nai go,

sa Jesus nia saitamana ne nikilalae nia gura ta wane. Ma nia ka abulo 'i safitana na fikue nai, ma ka ledi 'uri, “Sa ti ne samo to'ona na maku nau?”

³¹ Ma na fafurongo nia ki, kera ka olisia kera 'uri, “Oe ada to'ona ga 'amu na tooa 'oro ne kera beresi 'oe na. 'Uta ne 'oko ledi 'uria sa ti ne samo to'omu?”

³² Boroi ma sa Jesus ka ada kwailiu fua ne ka ada to'ona sa ti ne nia sasia ru ne. ³³ Ma na keni ne nia saitamana ru ne fuli fuana, ma nia ka leka lelebe mai 'ana maue, ma ka boruru 'i maana 'aena sa Jesus. Ma nia ka farongoa mamana ana ru ne nia sasia ki. ³⁴ Ma sa Jesus ka fata 'uri fuana, “Keni ne 'ae, God nia gura 'oe na sulia ne 'oko famamana nau. 'Oe leka na 'amu, ma 'oe si manata 'abero, ma 'oko 'akwa na fasia na mataie 'oe.”

³⁵ Ma kada sa Jesus nia fata ga 'ana 'ua, tani wane kera ka dao mai fasia na lume sa Jaeras, ma kera ka fata 'uri fuana sa Jaeras, “Ka sari 'oe be nia mae na. 'Oe si fa'aberoa lau na wane famanata.”

³⁶ Ma sa Jesus nao si 'abero go sulia ru ne kera saea, ma ka fata 'uri fua sa Jaeras, “Nao 'oe si mau. 'Oe famamana nau lalau 'amu.” ³⁷ Ma nia nao si alamatania ta wane ka leka fainia, taifilia go sa Pita, sa Jemes, ma sa Jon na wanefuta nia sa Jemes. ³⁸ Ma kada kera dao 'i lume sa Jaeras, sa Jesus ka rongoa na alifie fainia na angiangie ma na omaee nia baita 'asiana. ³⁹ Ma nia ka ru kau, ma ka fata 'uri fuada, “Uta ne kamulu angi, ma mulu omaee ka 'uri na? Wele ne nao si mae, nia maleu ga 'ana ne.”

⁴⁰ Boroi ma, kera ka fi waelasia lalau sa Jesus. Ma nia ka eresida kau 'i maa, ma ka talaia na maa nia, fainia gaa nia wele nai, ma fafurongo nia ki ne kera to fainia, ma kera ka ru laona mae lume ne wele nai nia tio ana.

⁴¹ Ma nia ka dau ana na 'abana na wele nai, ma ka fata 'uri fuana, "*Talita kum!*" Na fadalana nia 'uri, "*Sari 'ae, nau ku saea fuamu 'oe tatae!*"

⁴² Ma nia ka tatae, ma ka uu, ma ka fali. Na wele nai te akwala ma ro fangali go ne sui burina nia futa. Ma kera ka kwele 'asiana ana ru nai.

⁴³ Boroi ma sa Jesus fata ka luida, fuana kera nao si farongoa lau ta wane 'ana ru nai. Ma nia ka saea kera ka kwatea fanga fuana wele nai fua nia ka 'ania.

6

Wane 'i Nasaret ki kera noni'ela ana sa Jesus (Matiu 13:53-58; Luk 4:16-30)

¹ Sa Jesus fainia fafurongo nia ki, kera fasia na kula nai, ma kera ka oli lau mai ana mae fere nia 'i Nasaret. ² Ma ana Sabat, nia ka famanata 'i laona beu fuana folae. Ma tooa 'oro ki kera rongoa, ma kera ka kwele 'asiana. Ma kera ka ledida kwailiu ma kera 'uri, "Na nikilalae sa ti ne kwate nia ka famanata ana fatalana God 'uri, ma fainia sasilana fanadae ki?" ³ Wane ne kulu saitamana lea ana. Nia wane saungai lume ga 'ana ne. Gaa nia be ni Mary go ana. Tani wanefuta ana be sa Jemes, sa Josef, sa Jiudas, ma sa Simon. Ma waiwane nia ki kera to ga 'ada 'i seki." 'Urinai, kera ka noni'ela 'ani nia.

⁴ Ma sa Jesus ka fata 'uri fuada, "Wane ana fere 'e'ete ki kera saitamana kera fabaita na profet.

Boroi ma wane ana fere nia talana, ma wanefuta nia ki, 'afitai kera ka fabaita."

⁵ Ma nia nao si bobola na fuana sasilana lau fanadae 'oro ki senai. Ma nia ka alua na 'abana fafia bara wane ne matai ma ka gurada. ⁶ Ma nia ka kwele 'asiana, sulia wane ki nao si famamana.

*Sa Jesus nia odua
kau lifurongo ki*

(Matiu 10:5-15; Luk 9:1-6)

'Urinai sa Jesus nia leka ana mae fere ki kalikalia senai, ma ka famanata wane ki. ⁷ Nia ka saea mai akwala ma ro wane fafurongo nia ki siana, ma nia ka kwatea na nikilalae fuada fuana ifulangailana anoeru ta'a ki, ma ka eresida mai tafau, ma ka alua ro wane fua kera ka leka oku. ⁸ Ma sa Jesus ka fata talingai fuada ka 'uri, "Nao kamulu si ngalia ta ru fuana lekalae ne, taifilia fa kubau go ne mulu kai ngalia. Ma nao mulu si ngalia fanga, ma ta ngwai, ma ta malefo. ⁹ Kamulu kai rufia tae butu ki, boroi ma mulu si ngalia lau ruana 'aba maku falu. ¹⁰ Ma kada ta wane nia kwalo kamulu, mulu ka to fainia, leka ka dao ana kada mulu kai leka fasia na fere nai. ¹¹ Ma dia kamulu dao ana na fere, ma wane ki senai nao si kwalo kamulu, naoma kera ka noni'ela ana rongolana fatalamulu, mulu ka leka 'amulu fasida. Ma mulu ka tafusia gegeona ano fasia na 'aemulu dia na fabasue fuada ne God nia kai keto kera."

¹² Ma kera ka leka, ma kera ka fulangainia fua wane ki fua kera ka kari abulo fasia ta'alaie kera ki. ¹³ Ma kera ka ifulangainia anoeru ta'a 'oro ki, kera ka ngwaia wane matai 'oro ki, ma kera ka gurada lau.

*Na maelana sa Jon
wane ni Siuabu*

(Matiu 14:1-12; Luk 9:7-9)

¹⁴ Iu, sa Herod na kingi nia rongoa ru ne ki sulia sa Jesus ne nia famanata ma ka gura wane ki. Ma satana sa Jesus ka talofia fere ki tafau. Ma tani wane kera ka 'uri, "Sa Jon wane ni Siuabu nia mauri lau! Nia ne ka sasia lau fanadae ki."

¹⁵ Ma tani wane lau kera ka fata 'uri, "Nia sa Elaeja."

Ma tani wane kera ka fata 'uri, "Nia ta profet, dia profet be 'i nao ki mai."

¹⁶ Ana kada sa Herod nia rongoa ru nai ki ne wane ki fata 'urinai sulia sa Jesus, nia ka fata 'uri, "Sa Jon na wane be nau ku kwatea fuana siki musilana luana, nia tatae lau fasia na maea ne."

¹⁷⁻²⁰ 'I nao mai, sa Herod nia adea ni Herodias, na 'afe saoana nia sa Filip. Ma sa Jon ka fata fatai 'uri fuana sa Herod, "Na taki God nia luia 'oe nao si adea 'afe saoana 'oe." 'Urinai, manatana ni Herodias ka ta'a 'asiana fuana sa Jon, ma nia ka doria saungilana, boroi ma nia 'afitai 'asiana fuana, sulia sa Herod nia saitamana sa Jon nia na wane 'o'olo, ma na wane ne nia abu. Sa Herod nia maungia sa Jon, ma nia ka konia sa Jon. Sa Herod talana ne nia odua wane ki fuana daulana sa Jon, ma kera ka alua laona beu ni kanie fasia ni Herodias. Iu, sa Herod nia doria 'asiana rongolana sa Jon, boroi 'ana nia manata 'abero kada ne nia rongoa farongoe nai.

²¹ Go ma ni Herodias ka dao to'ona te kada lea nia fuana saungilana sa Jon. Ana fa dangi ne sa Herod nia fabaita maedangi ne nia futa ana, nia ka saungainia te fafanga fuana wane baita nia

ki, ma na wane baita nia ki fuana firulae, ma na fanaonao ki ne kera to 'i laona lofaa 'i Galili. ²² Ma kada ne, na sari ni Herodias nia ru mai ma ka ngwae, sa Herod fainia wane nia ki ne kera fanga fainia, kera eele 'asiana fainia. Ma sa Herod ka fata 'uri fuana keni sari nai, “Oe gani nau mai 'uria ta te ne 'oe doria, nau ku kwatea fuamu.” ²³ Ma nia ka fata alangai fuana ka 'uri, “Ta te ne 'oe gania aku, nau ku kwatea fuamu, sui boroi 'ana ta bali ana na 'initoe nau.”

²⁴ Ma na keni sari nai ka ru kau 'i maa ka leka na siana gaa nia, ma ka ledi 'uri, “Ta te ne nau kai gania?”

Ma gaa nia ka olisia ka 'uri, “Na gwauna sa Jon wane ni Siuabu.”

²⁵ Ma na keni sari nai ka oli 'ali'ali siana sa Herod, ma ka gani 'uri, “Nau ku doria 'oe kwatea mai na gwauna sa Jon wane ni Siuabu fuaku 'i fafona tae ru ana kada nai na.”

²⁶ Ma sa Herod ka kwaimanatai 'asiana sulia ru nai. Sui boroi 'ana, sulia na fata alangaie ne nia sasia 'i naona na wane ki ne kera fanga fainia, nia si luia na fasia. ²⁷ Ma nia ka kwatea te wane ni omee fuana ngalilana mai na gwauna sa Jon. Ma na wane nai ka leka 'i laona na beu ni kanie, ma ka siki musia luana sa Jon, ²⁸ ma ka ngalia mai na gwauna 'i fafona na tae ru, ma ka kwatea fuana keni sari nai, ma nia ka kwatea fuana gaa nia. ²⁹ Ma kada ne fafurongo sa Jon ki kera rongoa ru nai, kera leka mai, ma kera ka ngalia na nonina, ma kera ka faitolia na.

*Sa Jesus nia fafanga
lima to'oni wane ki
(Matiu 14:13-21; Luk 9:10-17; Jon 6:1-14)*

³⁰ Lifurongo ki kera oli na mai, ma kera ka oku tafau mai siana sa Jesus, ma kera ka farongoa 'ana ru ne kera sasía, ma kera famanata sulia ki. ³¹ Sa Jesus fainia na fafurongo nia ki, kera 'abero 'asiana, sulia ne wane 'oro ki kera daofa oli ana kula ne kera to ana. Ma sa Jesus fainia na fafurongo nia ki, kera nao si to na ana ta kada fua fangalae boroi. Ma sa Jesus ka fata 'uri fuada, “Mulu leka mai fai nau 'uria ta kula buringai, fua kulu ka mamalo basi 'akulu.” ³² Ma kera ka leka taifilida ana baru 'uria kula ne nao ta wane si to ana.

³³ Ka 'urinai boroi 'ana, wane 'oro ki fasia fere ki tafau kera suada kada kera leka, ma kera ka lae 'i naoda, ma kera ka eta dao 'ada senai. ³⁴ Ma kada sa Jesus nia koso fasia na baru, nia ka ada to'ona na fikue baita nai, ma nia ka kwaimanatai 'asiana fuada, sulia kera dia sipsip ki ne nao ta wane fuana adalae sulida. Ma nia ka famanata kera ana ru 'oro ki.

³⁵ Ma kada ne na sato nia tio folo na, fafurongo nia ki kera ka leka mai siana, ma kera ka fata 'uri, “Kula ne, nao ta wane si to ana, ma nia karangi ka rodo na. ³⁶ 'Oe kwatea fikue ne kera leka na 'ada, fua kera ka leka ana mae fere ne kalikalia ki, fua kera ka foli fanga.”

³⁷ Boroi ma nia olisida ka 'uri, “Kamulu ka kwatea fanga fuada.”

Ma kera ka ledi 'uri ana, “'Uri ma 'oe doria kalu kai kwatea mai malefo 'oro ki* fuana folilana beret fua ka bobola fainia fafangalana fikue ne?”

* **6:37** malefo 'oro: Na 'orolana malefo ne nia bobola fainia folifolia ta wane fuana kwalu madame ki.

³⁸ Ma sa Jesus ka ledi kera ka fata 'uri, “Ta fita fa beret ne kamulu to ana? Leka mulu ka ada mai 'uria.”

Ma kada kera dao to'ona, kera ka fata 'uri, “Lima fa beret ki go fainia ro gwa ie ki.”

³⁹ 'Urinai sa Jesus ka saea fuana fafurongo nia ki fua kera saea fuana wane ki kera ka gouru 'i ano ana gwa tolai ki 'i fafona na garasi. ⁴⁰ Ma kera ka gouru 'i ano ana talangai wane ki, ma tani gwa tooa lima akwala wane ki. ⁴¹ Ma sa Jesus ka ngalia lima fa beret nai ki ma ro gwa ie nai ki, ma ka ada 'alaa 'uria 'i langi, ma ka tangoa God. Ma nia ka ngiia fa beret nai ki, ma ka kwatea fuana fafurongo nia ki, fua kera ka tolingia fuana tooa ki. Ma nia ka tolingia laugo ro gwa ie nai ki fuada. ⁴² Ma wane 'oro nai ki kera ka fanga, ma kera ka abusu tafau na. ⁴³ Sui na fafurongo nia ki kera ka konia na orongana beret ma ie nai ki, ma kera ka fafungua te akwala ma ro kukudu ki. ⁴⁴ Lima to'oni wane ki ne kera fanga.†

*Sa Jesus nia leka
'i fafona na kafo*

(Matiu 14:22-33; Jon 6:15-21)

⁴⁵ Ma burina ru nai, sa Jesus nia saea fua fafurongo nia ki kera ka eta 'i nao 'uria ta bali ana 'osi nai laona baru 'uria fere 'i Betsaeda. Ma nia ka to 'i buri fua ka saea fuana fikue nai kera ka leka na 'ada. ⁴⁶ Ma burina nia alualu ana wane 'oro nai ki, nia ka leka 'i gwauna ta fa uo fua ka foa 'ana. ⁴⁷ Ma kada nia safali ka rodo

† **6:44** Kera si tomainia go 'afe ki fainia wele ki ne kera fanga laugo laona fikue ne.

na mai, na baru be nia na laona tofungana 'osi, ma sa Jesus to ga 'ana 'ua mai gwauna fa uo. ⁴⁸ Ma nia ka ada to'ona fafurongo nia ki, kera ulafu 'asiana ana falutalae, sulia kera sualia na kuburu. Ma ana kada rodo karangi 'ofodangi, sa Jesus ka leka 'i fafona kafo, ma ka leka mai fuada. Ma nia 'e karangi kai liufida na. ⁴⁹ Ma ana kada kera ada to'ona ne 'e leka 'i fafona na kafo, kera ka kwaisae nia na anoeru. Ma kera ka akwa baita, ⁵⁰ sulia kera mau 'asiana, ana kada kera ada to'ona ne nia 'e leka fafona kafo.

Ma sa Jesus nia ka 'ali'ali ma ka fata kau fuada ka 'uri, "Nau ga 'ana ne! Nao mulu si mau lau." ⁵¹ 'Urainai go, nia ka ra 'i laona na baru faida, ma na kuburu ka aroaro na. Ma kera ka kwele 'asiana na ⁵² sulia nao kera si susulia fadalana fanadae ne sa Jesus nia sasia fua sangonilana lima to'oni wane be ki ana lima fa beret ki go. Sulia manatalada 'e dole 'asiana fuana malingailana na ru ne kera ada to'ona.

*Sa Jesus nia gura
wane matai ki
(Matiu 14:34-36)*

⁵³ Kera tofola ana 'osi nai, ma kera ka koso ana fere 'i Genesaret, ma kera ka gwalua na baru 'i senai. ⁵⁴ Ma kada kera fasia na baru, wane senai ki, kera lae 'ali'ali kera ka ada saitamana sa Jesus. ⁵⁵ Ma wane ki kera ka lae laona bali lofaa nai, ma kera ka ngalia mai wane matai ki fafona 'ifitai ki 'uria kula ne kera rongoa sa Jesus nia to ana. ⁵⁶ Ma kula ki tafau ne wane ki kera ngalia mai wane matai ki 'uria maana usie ki, ma kera ka gania sa Jesus fuana wane matai ki fua kera ka

samo to'ona maku gwala nia. Ma na wane ki tafau ne kera samo to'ona ma kera ka 'akwa na.

7

Na falafala wane Farasi ki (Matiu 15:1-9)

¹ Na Farasi ki ma tani wane famanata ana taki ki, kera leka mai fasia 'i Jerusalem, ma kera ka oku kalia sa Jesus. ² Ma kera ka ada to'ona tani wane ana fafurongo nia ki nao si taufia go 'abada 'i nao, ma kera ka fi fanga. Nao kera si taufia go 'abada dia na falafala ne Farasi ki kera saea fuana tooa Jiu ki kera kai sasi sulia.*

³ Aia, Jiu ki ma tasa na ne Farasi ki, kera sasi sulia falafala ne koko kera ki famanata na mai ana. Nia 'afitai kera ka fanga dia nao kera si taufia 'abada dia na falafala ana tau 'abalae. ⁴ Ma kada kera oli mai fasia na usie, nia 'afitai kera ka fanga, dia nao kera si tau 'aba basi sulia na falafala kera na. 'Urinai kera ka rosulia falafala 'oro kera ki, dia na taufilana titiu ki, ma fa tini ki, ma tiu ki.

⁵ 'Urinai Farasi ki, ma wane famanata ana taki ki, kera ka ledia sa Jesus ma kera ka 'uri, "Uta ne fafurongo 'oe ki nao si rosulia na famanatalae ne koko kia ki kera alua na mai fuaka, sulia nao kera si taufia go na 'abada 'i nao sui, kera ka fi fanga?"

⁶ Ma nia ka olisida ma ka 'uri, "Sa Aesaea nia fata mamana kada be nia fata suli kamulu. Kamulu na wane suke ki, dia be nia kedea ka 'uri,

* **7:2** Wane Jiu ki kera too ana na taki ki ne kera ka eta taufia basi na 'abada sui kera fi fanga.

'God nia saea, na tooa ne ki, kera fabaita nau ga 'ada ana fatalada, boroi ma mangoda nia tau 'asiana fasi nau.

⁷ Kera fosi nau 'o'oni ga 'ada, sulia kera famanata ga 'ada sulia taki kera ki talada, ma kera ka saea na taki God ki na nai!✧

⁸ "Mulu aburongo ana taki God ki, ma mulu rosulia lalau famanatalae wane ki."

⁹ Ma sa Jesus ka fata lau 'uri fuada, "Mulu saitamana 'asiana ana noni'elalae ma talalana taki God ki, ma mulu ro lalau 'amulu sulia falafala kamulu ki talamulu. ¹⁰ Sulia sa Moses be nia fata 'uri, "Oe fabaita na maa 'oe, ma na gaa 'oe.' Ma, 'Dia sa ti ne nia kwalangia na maa nia naoma gaa nia, kera kai saungia ka mae.'

¹¹ Boroi ma, mulu famanata garo 'uri, dia ta wane nia to ana tani ru ne nia saitamana kai 'adomia ana maa nia naoma gaa nia, ma ka fata lalau 'uri, 'Nau kai kwatea na ru be ki fuana God.' ¹² Mulu saea, nia lea ga 'ana fuana ne nia nao si 'adomia na maa nia ma na gaa nia ana ru be ki nia eta fata alangai na fuana God. ¹³ Ma dia nia 'urinai, na famanatalae ne mulu alua, nia fatu'ua na fatalana God. Ma ru 'oro ta'a 'urinai ki ne kamulu sasia."

*Ru ki ne kai fasua na wane
(Matiu 15:10-20)*

¹⁴ 'Urainai sa Jesus ka saea lau mai 'uria na okue baita nai siana, ma ka fata 'uri fuada, "Mulu fafurongo mai fuaku, fua mulu ka saitamana. ¹⁵⁻¹⁶ Nao ta ru ne ta wane nia kai 'ania ne nia kwatea na sualae fuana. Na ru ne sasia ta'alae

✧ 7:7 Aesaea 29:13

ki, nia safali mai fasia na liona wane lalau, nia ne ka kwatea wane ka sua.”

¹⁷ Ma kada sa Jesus nia fasia na fikue nai, nia ka ru laona lume, ma na fafurongo nia ki kera ka ledia fua ka fadaa na faoraie nai ki. ¹⁸ Ma sa Jesus ka fata 'uri fuada, “Uri ma nao kamulu si saitamana go ana ru ne ki ne? Na ru ne wane nia 'ania nao si fasua na wane 'i naona God, ¹⁹ sulia na fanga nao nia si leka 'i laona na liona wane. Nia leka ga 'ana laona guina, ma 'i buri nia kai ru laugo mai 'ana fasia nonina.” Ana faoraie sa Jesus na ne, nia saea na fanga ki tafau, nia lea ga 'ana fuana 'anilana.

²⁰ Ma sa Jesus ka fata lau 'uri, “Te ne sakatafa mai fasia laona manatana wane ki sasia kera ka bilia 'i maana God. ²¹ Sulia na manatairu ta'a ki nia mango mai fasia laona na manatana wane, ma nia ka sasia ru ta'a ki, ma nia ka beli, ma nia ka sauwane, ma nia ka oee, ²² ma nia ka ogalulumi, ma nia ka sasia ru ta'a 'oro ki, ma ka sukea na wane ki, ma ka kwaifi, ma ka fata suke sulia ta wane, ma nia ka manata lafua talana, ma nia ka oewanea. ²³ Ma sulia ru 'oro ta'a nai ki tafau nia ru mai fasia na manatana, nia ka fasua na wane 'i naona God.”

Raoe mamana sa Jesus nia eta 'adomia basi wane Jiu ki

(Matiu 15:21-28)

²⁴ Sui go, sa Jesus ka leka na fasia na kula nai, ma ka leka 'uria na lofaa 'i Taea. Ma nia ka ru 'i laona te lume, sulia nao nia si doria ta wane ka saitamana ne nia to 'i senai, sui boroi 'ana nia 'afitai fuana nia ka agwa. ²⁵⁻²⁶ Ma te keni ka rongo sulia ne sa Jesus nia dao, ma nia ka

leka 'ali'ali mai, ma ka boruru 'i maana 'aena sa Jesus. Ma na keni nai, nia na keni 'e'ete fasia 'i Fonisia laona bali lofaa 'i Siria, ma nia nao lau keni Jiu, ma na wele keni sari nia na anoeru ta'a 'e rufia. 'Urainai, nia ka amasia sa Jesus fua ka ifulangainia na anoeru ta'a nai fasia na wele keni sari nia. ²⁷ Ma sa Jesus ka fata sulia Jiu ki ne dia wele ki ka 'uri,[†] “Kalu fafanga basi wele ki 'i nao. Nao nia si 'o'olo fua ngalilana fanga wele ki, ma ka 'ui 'ania fuana kui ki.”

²⁸ Ma na keni nai nia olisia ma ka 'uri, “Aofia 'ae, kui ki boroi, kera saitamana 'ania laugo na ngingisi fanga ne 'asia farana tatafe ni fanga wele ki.”

²⁹ Sui sa Jesus ka fata 'uri fuana, “Oe oli 'amu 'i fere 'oe. Na anoeru ta'a be, nia leka na fasia na wele keni sari 'oe. Sulia olisilae nai nia fatainia ne 'oe famamana.” ³⁰ Ma nia ka oli 'i fera, ma ka ada to'ona ne na wele keni sari be nia tio ga 'ana 'i laona 'ifitai. Ma na anoeru ta'a be 'e leka mamana na fasia.

Sa Jesus nia gura te wane ne alingana 'e boko ma na ngiduna ka ato

³¹ Sui sa Jesus nia fasia na bali fere 'i Taea, ma ka daofa liu fasia 'i Saedon, ma bali fere 'i Dekapolis, ma ka koso na kau fafona na 'osi 'i Galili. ³² Ma wane ki 'i senai, kera ka ngalia mai te wane ne alingana 'e boko ma na ngiduna ka ato siana sa Jesus, ma kera ka amasia sa Jesus fua ka alua na 'abana fafia na wane nai. ³³ Ma sa Jesus ka talaia 'uria te kula taifili keroa fasia

[†] **7:27** Sa Jesus nia fata ana tarifulae 'i seki sulia raoe mamana nia ne nia eta 'adomia basi wane Jiu ki.

fikue nai, ma nia ka kurumainia na kakauna 'i laona na alingana wane nai. Ma nia ka ngisufia na kakauna, ma ka samo to'ona meana. ³⁴ Go, nia ka ada 'alaa 'uria 'i langi, ma ka mango baita, ma ka fata 'uri fuana ana fatalana, “*Efata!*” Na fadalana ne 'uri, “Ifi na!”

³⁵ Ma ana kada nai, alingana na wane nai ka 'ifi, ma nia ka rongo na, ma na ngiduna ka sasala na, ma nia ka safali ka fata fola na. ³⁶ 'Urainai, sa Jesus ka luia na wane ki nao si farongoa lau tani wane. Sui boroi 'ana nia ka lui talingai ana, na wane ki kera ka leka fata sulia sa Jesus ne nia gura na wane nai ka leka na 'ana. ³⁷ Ma na wane ki ne kera rongoa, kera ka kwele 'asiana, ma kera ka fata 'uri, “Nia sasia ru ki tafau ka lea 'asiana! Nia saungainia na wane ne alingana 'e boko ma ka rongo na, ma na wane ne ngiduna nia ato boroi, ka fata na.”

8

Sa Jesus nia fafanga fai to'oni wane ki (Matiu 15:32-39)

¹ Nao si tau go 'i burina ru nai ki, te fikue baita ka oku mai. Ma kada nai nao na ta fanga 'ada, sa Jesus ka saea mai fafurongo nia ki, ma ka fata 'uri, ² “Nau ku kwaimanatai fuana wane ne ki, sulia kera to fai nau sulia olu maedangi ki, ma na fanga kera ka suina. ³ Ma dia ne kera fiolo, ma nau ku olitainida 'i fera, kera kai ngwatautau ma ka maebuatamarakwa sulia taale, sulia ta bali 'ada ne fere kera ki 'e to tau.”

⁴ Ma na fafurongo nia ki kera ka ledi 'uri, “Laona lofaa 'eke'eke 'uri, kulu kai dao to'ona fanga 'i fai fua ka bobola fainia wane 'oro 'uri ki?”

⁵ Ma sa Jesus ledida ka 'uri, “Fita fa beret ne mulu too ana?”

Ma kera olisia kera ka 'uri, “Fiu fa beret ki.”

⁶ Ma sa Jesus ka saea fuana fikue nai kera ka gouru 'i ano. Go, nia ka ngalia fiu fa beret nai ki, ma ka tangoa God, sui ka ngiia ma ka kwatea fuana fafurongo nia ki, ma kera ka tolingia ana na fikue nai. ⁷ Ma kera too laugo ana bara gwa ie tu'u. Ma sa Jesus ka kwatea laugo tangolae fuana God, ma ka saea fuana fafurongo nia ki kera ka tolingia laugo ana na tooa nai. ⁸ Ma kera ka fanga leleka kera ka abusu tafau. Ma 'i buri, fafurongo nia ki kera ka fafungua fiu kukudu ki ana orongana fanga ne ore. ⁹ Ma na fikue nai, nia bobola fainia fai to'oni wane ki. Sui sa Jesus ka olitainida na 'uria fere kera ki, ¹⁰ ma nia fainia fafurongo nia ki, kera 'ali'ali kera ka ra 'i laona baru, ma kera ka leka 'uria na bali fere 'i Dalmanuta.

Farasi ki kera gania sa Jesus fua ka fulia ta fanadae

(Matiu 16:1-4)

¹¹ Ma tani Farasi kera leka mai, ma kera ka olisusu fainia sa Jesus, ma kera doria fua kera ka ilito'ona. Nia ne kera ka gania fua nia ka fulia ta fanadae, fua ka fatainia God ne odu nia mai.

¹² 'Urainai sa Jesus ka mango baita, ma ka fata 'uri, “'Uta ne wane ki ana unita wane ne kera ka gani 'uria fanadae ki? Nau ku saea na ru mamana fua

mulu, nau nao si fatainia go ta fanadae fua unita wane ne.”

*Farasi ki ma sa Herod
nao si famamana sa
Jesus ne na Christ
(Matiu 16:5-12)*

¹³ Ma sa Jesus ka fasida, ma ka ra laugo 'ana 'i laona baru, ma kera ka tofolo 'uria ta bali 'osi. ¹⁴ Kada kera tofolo 'ua, na fafurongo nia ki kera manata buro ana ngalilana mai tani fa beret, boroi ma te fa beret go ne kera to ana laona na baru. ¹⁵ Ma sa Jesus ka fabasuda ma ka 'uri, “Mulu kai ada lea suli kamulu fasia na isi fuana beret ana Farasi ki ma sa Herod laugo.”

¹⁶ Ma kera ka fata 'i safitada kwailiu, ma kera ka 'uri, “Nia fata 'urinai sulia ne nao kulu si ngalia mai ta fa beret.”

¹⁷ Ma kada sa Jesus nia saitamana ne kera ulafusia ne nia fata sulia famanatalae ta'a Farasi ki ma sa Herod, nia ka fata 'uri fuada, “Uta ne kamulu ka fata sulia ne nao mulu si ngalia mai tani fa beret? Nao mulu si susulia go ru be ki nau ku saea fua mulu? Nau ku ada to'ona manatamulu 'e doledole 'asiana fua mulu ka famamana. ¹⁸ Mulu ada to'ona ma mulu ka rongoa ru 'oro ne nau ku sasia ki, boroi ma mulu nao si ada saitamana go. Nao mulu si manata to'ona ¹⁹ kada be nau ku ngiia lima fa beret be ki fuana lima to'oni wane be ki? Ma ta fita kukudu be kamulu konia orongana fanga be 'i laona leleka ka fungu?”

Ma kera ka olisia ka 'uri, “Te akwala ma ro kukudu.”

²⁰ Ma sa Jesus nia ledi lau ka 'uri, “Ma kada be nau ku ngiia fiu fa beret ki fuana fai to'oni wane ki, fita kukudu ki be mulu konia orongana fanga 'i laona leleka ka fungu?”

Ma kera olisia kera ka 'uri, “Fiu kukudu ki.”

²¹ Ma nia ka ledi 'uri ada, “‘Uta ne nao mulu si saitamana 'ua na te ne nau ku fata sulia?”

Sa Jesus nia gura te wane maana rodo

²² Kera dao ana na fere 'i Betsaeda, ma wane ki kera ka ngalia mai te wane ne maana nia rodo, ma kera ka gania sa Jesus fua ka samo to'ona.

²³ Ma sa Jesus ka dau 'i 'abana na wane nai, ma ka talaia 'uria 'i maa fasia na fere nai. Ma sa Jesus ka ngisu 'i laona na maana na wane nai, ma nia ka alua na 'abana fafia. Sui, nia ledia ka 'uri, “‘Oe ada to'ona ta ru?”

²⁴ Go, na wane be nia ka ada 'alaa, ma ka fata 'uri, “Nau ku ada to'ona na wane ki, kera dia 'ai ki, ma kera fali.”

²⁵ 'Urinai sa Jesus ka alua lau na 'abana fafia na maana na wane nai. Ma na wane nai ka ada mamana na, ma ka ada madakwa na ana ru ki tafau. ²⁶ Ma sa Jesus ka saea fuana, “‘Oe leka na 'i lume 'oe. Nao 'oe si oli lau lao fere be.”

Sa Pita nia fulangainia sa Jesus ne na Christ

(Matiu 16:13-20; Luk 9:18-21)

²⁷ Sui sa Jesus ma na fafurongo nia ki, kera ka leka 'uria fere ki kalikalia na fere 'i Sesarea Filipae. Ma ana kada kera leka 'ada, nia ka ledia fafurongo nia ki ka 'uri, “‘Uri ma wane ki kera sae nau ana sa ti ne?”

²⁸ Ma kera ka olisia kera ka 'uri, “Tani wane ki kera sae 'oe ana sa Jon wane ni Siuabu ne nia mauri lau, ma tani wane kera ka sae 'oe ana sa Elaeja ne nia oli lau, ma tani wane lau kera ka sae 'oe ana ta wane ana profet be ki ne nia mauri lau.”

²⁹ Ma sa Jesus ledida lau ka 'uri, “Ma kamulu, sae nau mone ana sa ti?”

Ma sa Pita ka olisia ka 'uri, “Oe na Christ, na wane God nia filia fuana 'afilana wane nia ki.”

³⁰ Ma sa Jesus ka fata talingai fuada ka 'uri, “Nao mulu si farongoa lau ta wane suli nau.”

*Sa Jesus nia fata sulia
na maelana*

(Matiu 16:21-28; Luk 9:22-27)

³¹ Ma sa Jesus ka safali fuana famanatalana fafurongo nia ki ka 'uri, “Nau, na Wele nia Wane, nau kai nonifi ana ru 'oro ki. Ma fanaonao ki, fataabu baita ki, ma wane famanata ana taki ki, kera kai noni'ela aku. Ma kera kai saungi nau, ma ana oluna maedangi, nau kai tatae fasia maea.”

³² Ma nia ka fata madakwa sulia ru nai. Ma sa Pita ka talaia tu'u kau, ma ka balufia.

³³ Boro ma sa Jesus nia abulo, ma ka ada fuana fafurongo nia ki, ma ka balufia sa Pita ka 'uri, “Saetan 'ae, leka tau kau fasi nau. Na manata 'oe ki, manatalana wane ki go 'ana, nia nao lau na manatairu God.”

³⁴ Go 'urinai, sa Jesus ka saea mai na fikue nai ma na fafurongo nia ki siana, ma ka fata 'uri, “Sa ti boro ma 'ana ne doria kai leka buriku, nao nia si manata 'abero sulia ru nia doria ki ga 'ana talana. Nia kai nonimabe fuana lekalae 'i buriku, sui boro ma 'ana kada nia kai nonifi, ma

kai mae ana 'airarafolo. ³⁵ Sa ti boroi 'ana ne noni'ela si leka buriku sulia nia doria ka sasi 'ana sulia kwaidoria nia ki tala'ana, nia kai talafia na maurie firi. Boroi ma dia sa ti boroi 'ana ne nonimabe fua ka mae fuaku ma fuana Farongoe Lea ne, nia kai too ana maurie firi. ³⁶ Dia ne na wane ka too ana ru ki tafau laona molagali, ma nia mae, ma nia to tau fasia God, ru nai ki nao si fulia go ta lealae fuana. ³⁷ Nao ta wane si bobola fua folilana na maurie firi ana ta malefo. ³⁸ Ma dia ta wane nia 'eke ani nau fainia fatalaku 'i laona maedangi ta'a ne ki, ne wane ki nao si fosia God, 'urinai ana kada nau ku dao mai fainia na ngwasinasinae Maa nau, ma 'ainsei abu ki, nau, na Wele nia Wane, nau kai 'eke laugo ani nia."

9

¹ Go sa Jesus ka fata lau ka 'uri, "Nau ku saea na fua mulu, tani wane amulu 'i seki laugo, kera nao si mae leka kera ka ada to'ona God ka gwaungai ana wane nia ki ana nikilae nia."

Sa Jesus nia fatainia na nikilae nia fainia ngwasinasinalana

(Matiu 17:1-13; Luk 9:28-36)

² 'I burina ono maedangi ki, sa Jesus ka talaia sa Pita, ma sa Jemes, ma sa Jon, ma kera ra 'uria gwauna te fa uo ne fane, ma kera ka to taifilida 'i senai. Ma ana kada kera ada, kera ka ada to'ona sa Jesus nia tatala 'i naoda, ³ ma na maku nia ka ngwasinasina, ma ka kwao 'asiana. Ma nia kwao ka liufia ta maku kwao ne ta wane laona fere ne 'i ano ne kai taufia. ⁴ Ma na olu fafurongo nai ki kera ka ada to'ona sa Elaeja ma sa Moses, keroa dao fatai mai siada, ma keroa ka fata fainia sa

Jesus. ⁵ Ma sa Pita ka fata 'uri fuana sa Jesus, “Wane Famanata 'ae, nia lea 'asiana fua kalu ka to amalu 'i seki. Alu kalu kai saungainia olu 'o'obe ki, ta ai fuamu, ta ai fuana sa Moses, ma ta ai fuana sa Elaeja.” ⁶ Sa Pita nia fata 'urinai, sulia nao nia si saitamana na ta ru ne nia kai saea, sulia kera mau 'asiana na.

⁷ Ma te gwa dasa ka dao mai ma na nunufi fafida. Ma te lingeru nia talo mai fasia na gwa salo nai ma ka 'uri, “Na wele mutai nau ne nau ku kwaimani 'asiana ana. Mulu rongo sulia nia!” ⁸ Ma kera ka ada 'ali'ali kalikalida, ma kera si ada to'ona na ta wane faida, taifilia go sa Jesus.

⁹ Kada kera koso na mai fasia fa uo nai, sa Jesus ka fata luida ka 'uri, “Nao mulu si farongoa ta wane ana ru ne mulu ada to'ona, leka ka dao ana kada ne nau, na Wele nia Wane, nau tatae fasia na maea.”

¹⁰ Ma kera ka rosulia na fatalana, ma kera ka fata 'i safitada kwailiu, ma kera ka 'uri, “Na manatae wane 'uta ne nia saea, 'Nau tatae fasia na maea?’ ” ¹¹ Ma kera ka ledia, kera ka 'uri, “'Uta ne wane famanata ana taki ki saea sa Elaeja kai oli lau mai, sui na wane be God filia fi leka mai?”[☆]

¹² Ma sa Jesus ka olisida ma ka 'uri, “Sa Elaeja ne kai eta mai 'i nao, fua ka sasi akau ana ru ki tafau. Boro ma mulu si rongoa be na Kekedee Abu be saea ne, Wele nia Wane nia kai nonifi ma na wane ki kera kai subutainia. ¹³ Nau ku saea fua mulu, sa Elaeja nia eta dao na, ma na wane ki kera sasia na ru ta'a ne kera doria kera ka sasia ana, dia Kekedee Abu be nia fata na mai sulia.”*

☆ **9:11** Malakae 4:5 * **9:13** Jesus ka fata sulia Jon wane ni Siuabu.

*Sa Jesus nia gura te wele
ne anoeru ta'a nia rufia
(Matiu 17:14-21; Luk 9:37-43a)*

¹⁴ Ma kada kera dao mai fuana 'afutana fafurongo ki, kera ka ada to'ona te fikue baita kera oku kalida. Ma tani wane famanata ana taki ki kera olisusu faida. ¹⁵ Ma kada ne wane ki kera ada to'ona sa Jesus, kera ka kwele 'asiana, ma kera ka lae kau, ma kera ka kwalo nia mai. ¹⁶ Ma sa Jesus ka ledia fafurongo nia ki ka 'uri, "Ru 'uta ne mulu olisusu faida fafia?"

¹⁷ Ma te wane 'i laona na fikue nai, nia olisia ka 'uri, "Famanata 'ae, nau ku ngalia mai wele fi baita nau fuamu. Na anoeru ta'a nia rufia, ma nao nia si fata na. ¹⁸ Ma kada na anoeru ta'a nai nia dao ana, nia ka 'ui ana 'i ano. Ma na ngiduna ka ngisungisua, nia ka 'ala girigiri ana lifona, ma na nonina ka gaga'ai tafau. Nau ku gania fafurongo 'oe ki fuana ifulangailana fasia, boroi ma nia 'afitai 'asiana fuada."

¹⁹ Ma sa Jesus ka saea fuada ka 'uri, "Mulu nao si famamana nau 'ua! Nau ku noni kulua na ana abu fitoe ne kamulu. Nau ku to fai kamulu ka dao na 'uri, fulina kamulu ka famamana nau na. Ngalia mai na wele nai fuaku." ²⁰ Ma kera ka ngalia mai na wele nai fuana sa Jesus.

Ma kada ne anoeru ta'a nai nia ada to'ona sa Jesus, nia ka 'ui 'ania na wele nai 'i ano, ma ka ladalada, ma na ngiduna ka ngisungisua tafau na. ²¹ Ma sa Jesus ka ledia na maa wele nai ka 'uri, "'I angita ne nia safali 'uri?"

Ma nia ka olisia ka 'uri, "Nia 'ita na mai 'ua ana kada nia tu'u. ²² Ma kada 'oro ne nia 'ui 'ania laona na ere ma 'i laona na kafo, fua ka saungia

ka mae. Ma dia nia bobola ga 'ana fuamu, 'oe manatai karo mai, ma 'oko kwai'adomi 'amaro."

²³ Ma sa Jesus ka fata 'uri, "Tu, nau ku bobola. 'Oe famamana nau! Na ru ki tafau nia ngwaluda ga 'ana fuana sa ti ne nia famamana nau."

²⁴ Ma 'ali'ali go maa wele nai ka akwa ka 'uri, "Nau ku famamana! Boro'i 'ana 'adomi nau mai, fua ne famamanae nau kai nikila ma ka lalifu!"

²⁵ Ma kada sa Jesus ada to'ona na fikue nai kera lae 'ali'ali mai 'uria kula nai, nia ka fata 'uri fuana anoeru ta'a nai, "'Oe na anoeru ne 'oe fabania alingana wele ne, ma 'oe fanofoa na ngiduna wele ne, nau ku eresi 'oko ru mai 'i maa, ma 'oe oli si rufia lau na wele ne."

²⁶ Ma na anoeru ta'a ne ka akwa, ma ka lebetainia na wele nai, ma ka ru na mai 'i maa fasia. Ma na wele nai, na adalae to'ona ka dia na ne nia mae. Ma na wane 'oro kera ka fata 'uri, "Nia mae na." ²⁷ Boro'i ma, sa Jesus ka dau ana 'abana na wele nai, ma ka taea, ma nia ka tatae.

²⁸ Ma kada sa Jesus nia ru laona lume, na fafurongo nia ki kera ka ledia kada kera to taiflida ma kera ka 'uri, "'Uta ne nia 'afitai fua malu fuana ifulangailana na anoeru ta'a be?"

²⁹ Ma sa Jesus ka olisida ka 'uri, "Takafilua folae go ne nia bobola fainia ifulangailana na anoeru ta'a 'uri ki, ma nao lau ta ru."

*Sa Jesus nia fata lau
sulia na maelana*

(Matiu 17:22-23; Luk 9:43b-45)

³⁰ Kada nai, sa Jesus ma na fafurongo nia ki kera fasia kula nai, ma kera ka leka ka liu na 'uria bali fere 'i Galili. Ma sa Jesus si doria ne ta wane

kai saitamana kula ne kera to ana, ³¹ sulia nia famanata fafurongo nia ki ka 'uri, “Nau, na Wele Nia wane, kera kai kwate nau fuana malimae nau ki, ma kera kai saungi nau. Ma burina olu maedangi ki, nau kai tatae lau fasia maea.”

³² Boroï ma fafurongo sa Jesus ki nao si saitamana na te ne nia saea, ma kera ka mau ana ledilana.

Nao mulu si olisusu sulia gwaungaie boroï ma mulu 'e rao fua mulu kwailiu

(Matiu 18:1-5; Luk 9:46-48)

³³ Ma kada kera dao ana fere 'i Kapaneam, ma kera ka ru 'i laona lume, sa Jesus ka ledia na fafurongo nia ki ka 'uri, “Na te be kamulu olisusu mai fainia sulia na taale?”

³⁴ Boroï ma kera si saea ta ru, sulia kera olisusu mai fainia sa ti ada ne kai baita ka gwaungai fafida tafau. ³⁵ Ma sa Jesus ka gouru 'i ano, ma ka saea mai na akwala ma ro fafurongo be nia ki siana, ma ka fata 'uri, “Dia sa ti ne nia doria kai fanaonao, nia kai alu nia ka 'isi, ma nia na wane ni rao fuana wane ki tafau.”

³⁶ Sui sa Jesus ka talaia mai te wele, ma ka fauua safitada. Nia ka ofia na wele nai, ma ka fata 'uri fuada, ³⁷ “Dia sa ti ne kai kwaloa ta wele tu'u 'uri ana sataku, nia kwalo nau laugo. Ma dia sa ti ne nia kwalo nau, nao nia si kwalo nau lau taifili nau, boroï ma nia kwaloa laugo God ne nia odu nau mai.”

Sa ti ne si tatae suali kamulu, nia to fai kamulu
(Luk 9:49-50)

³⁸ Sa Jon nia fata 'uri fuana sa Jesus, “Wane Famanata 'ae, kalu ada to'ona te wane nia

ifulangainia na anoeru ta'a ki ana satamu. Ma kalu ka luia fasia sasilana, sulia nia nao lau ta wane ana tooa kulu.”

³⁹ Ma sa Jesus ka fata 'uri, “Nao mulu si luia lau, sulia sa ti ne nia sasia ta fanadae ana sataku, nia 'afitai ne nia kai saea lau ta ru ta'a aku. ⁴⁰ Dia ta wane ne nao nia si uu bokota kulu, nia na wane fai kulu. ⁴¹ Nau ku saea ru mamana fua mulu, dia ta wane ne nia kwatea ta titiui kafo fua mulu, sulia kamulu na wane nau ki, nia nai kai ngali mamanae ana kwaiarae nia.

*Sa Jesus fabasua wane
ki ana ta'alae
(Matiu 18:6-9; Luk 17:1-2)*

⁴² “Dia ta wane ka kwatea wane ne kera dia kale wele ki ka 'asia fasia fitoe kera aku, nia lea fua kera ka kania ta fau baita 'i luana, ma kera ka 'ui 'ania 'i laona na matakwa. ⁴³⁻⁴⁴ Ma dia 'oe doria sasia ta ru ta'a ana 'abamu, 'oe siki musia fasi 'oe. Nia ta lea 'ana fuamu dia 'oe to tau 'amu laona maurie 'i langi fainia na ngunguru 'aba, tona 'uribe 'oe fi koso 'i laona kula ni kwaekwae† fainia ro 'aba ki, kula ne ere nia saru ma nao si mae na. ⁴⁵⁻⁴⁶ Ma dia 'oe doria sasia ta ru ta'a ana 'aemu, 'oe siki musia fasi 'oe. Nia ta lea 'ana fuamu dia 'oe to tau 'amu laona maurie 'i langi fainia na ngunguru 'ae, fasi 'oe fi koso 'i laona kula ni kwaekwae fainia na ro 'ae ki. ⁴⁷ Ma dia 'oe doria sasia ta ru ta'a ana maamu, 'oe lafua 'amu fasi 'oe. Nia ta lea 'ana fuamu dia 'oe ru 'i laona na 'Initoe God fainia ta bali maa, tona 'uribe 'oe fi koso 'i laona kula ni kwaekwae fainia ro bali maa ki. ⁴⁸ Na kula nai,

† 9:43-44 kula ni kwaekwae: Ada to'ona ana Diksonari

na ngwongwa ki ne kera 'ania na wane ki, ma nao kera si mae, ma na ere ne nia sarufia wane ki nia saru firi.

⁴⁹ “Sulia kera alua na ere 'i fafona wane ki tafau, dia ne meme asi kera takalongainia laona ta fanga.

⁵⁰ “Ma na fiko asi nia lea mone, boroi ma dia ne mamasiarana nia nao na fasia, nia 'afitai 'asia kera ka sasia ana ta ru fua ka mamasia lau.

“Urainai laugo, mulu ka faeelea wane ki dia laugo na meme asi ne falea na fanga. Ma mulu ka to ana aroaroe 'i safitamulu kwailiu.”

10

*Sa Jesus nia famanata
sulia lukasilana 'afe*

(Matiu 19:1-12; Luk 16:18)

¹ Sui ma sa Jesus ka fasia 'i Kapaneam, ma ka leka 'uria na bali fere 'i Jiudea, ma ka tofolo ana kafo 'i Jodan. Ma wane 'oro ki kera ka oku mai siana, ma nia ka famanata kera, dia be nia 'ita ka famanata na mai.

² Ma tani Farasi kera leka go mai 'ada fuana ilitolana sa Jesus. Ma kera ka ledi 'uri ana, “Uri ma, na taki sa Moses nia alamatainia ga 'ana ne wane kai lukasia 'afe nia?”

³ Ma sa Jesus ka olisida ma ka 'uri, “Na te be sa Moses nia fata talingai fua mulu ana sulia ru ne?”

⁴ Ma kera ka fata 'uri, “Sa Moses nia alamatainia ne wane ka kedeata 'aba beba ana kwailukasilae, ma ka kwatea fua na 'afe nia, fua ka leka na ana fasi nia.”

⁵ Ma sa Jesus ka fata 'uri, “Sa Moses nia kedea na taki ne fua mulu sulia nia 'afitai fua famanatalamulu. ⁶ Boro ma, 'ita na mai ana kada God nia saungainia na ru ki tafau, na Kekedee Abu nia saea, ‘Nia saungainia wane ki ana welewane ma keni. ⁷ Sulia ru nai, wane ka fasia na maa nia fainia gaa nia, ma ka to 'ado fainia na 'afe nia, ⁸ ma keroa ka alua te manatairu dia te wane go.’ Nia nao lau ta ro wane 'e'ete, boro ma dia te wane na. ⁹ Nia ne, ru God nia kani okua ka suina, nao si lea fuana ta wane ka lugea lau.”

¹⁰ Ma kada sa Jesus fainia na fafurongo nia ki kera oli 'i lume, kera ka ledia 'uria malutana ru nai. ¹¹ Ma nia ka olisida ka 'uri, “Ta wane boro 'ana ne nia lukasia na 'afe nia, ma ka adea lalau ta 'afe 'e'ete, nia oee na fafia na 'afe nia. ¹² Ma nia 'urinai laugo, dia ta 'afe nia lukasia na arai nia, ma ka 'afe lau fuana ta wane 'e'ete, nia oee na fafia na arai nia.”

*Sa Jesus nia falea
na wele tu'u ki
(Matiu 19:13-15; Luk 18:15-17)*

¹³ Tani wane kera ngalia mai na kaela wele tu'u siana sa Jesus, fua ka alua na 'abana fafida ma ka faleada, boro ma fafurongo nia ki kera ka balufida. ¹⁴ Ma kada sa Jesus nia ada to'ona ru nai, nia ka guisasu, ma ka fata 'uri fuada, “Mulu 'e alamatainia na kaela wele tu'u kera ka leka mai siaku, ma nao kamulu si susida lau. Sulia sa ti ne nia fito ka dia wele tu'u ki, nia bobola fuana tolai laona 'Initoe God. ¹⁵ Nau ku saea ru mamana fua mulu, dia ta wane ne nao nia si fito dia ta wele tu'u, nia 'e 'afitai 'asiana fua nia ka

ru 'i laona na 'Initoe God." ¹⁶ Ma nia ka ofia na wele tu'u nai ki, ma ka alua na 'abana fafida, ma ka faleada.

Na wane todaru

(Matiu 19:16-30; Luk 18:18-30)

¹⁷ Kada sa Jesus nia safali ka leka lau kau sulia na taale, te wane nia lae mai, ma ka boruru 'i naona. Ma nia ka ledia ka 'uri, "Wane famanata lea 'ae, ta te lea ne nau ku sasia fua nau ku too ana na maurie firi?"

¹⁸ Ma sa Jesus olisia ka 'uri, "'Uta ne 'oe sae nau ana wane lea? Nao ta wane si lea go, taifilia God go ne nia lea. ¹⁹ Nia lea 'oe saitamana faoraie talingai God ki be 'uri, "Oe si sauwanee, ma 'oe si oee, ma 'oe si beli, ma 'oe si suke fafia ta wane, ma 'oe si sukea ta wane, ma 'oe fuusi baita ana maa 'oe ma gaa 'oe.'" [✧]

²⁰ Ma nia ka fata 'uri, "Wane Famanata 'ae, nia safali mai ana kada nau ku tu'u, nau ku rosulia na taki nai ki tafau."

²¹ Go, sa Jesus ka ada kau fuana ana kwaimanie, ma ka fata 'uri fuana, "Te ru go ne nia nao 'ua. 'Oe leka kau, ma 'oe fafoli ana na ru be 'oe ki tafau, ma 'oe ngalia malefo nai ki, ma 'oe kwatea fuana wane siofa ki, ma 'oe fi too ana na toorue 'i langi. 'Urinai go, 'oe leka na mai suli nau." ²² Ma kada ne wane nai nia rongoa go ru nai ki, na maana ka kuku na. Ma nia ka leka na 'ana fainia na kwaimanataie, sulia ne nia na wane todaru 'asiana.

²³ Sui ma sa Jesus ka ada fuana fafurongo nia ki, ma ka fata 'uri, "Nia 'afitai 'asiana fuana wane todaru ki kera kai ru laona 'Initoe God."

[✧] **10:19** Eksodas 20:12-16; Diutronomi 5:16-20

²⁴ Ma na fafurongo nia ki kera ka kwele 'asiana ana faoraie nai ki. Sui sa Jesus ka fata lau 'uri fuada, “Wele nau ki 'ae, nia 'afitai 'asiana fua na rulae laona 'Initoe God. ²⁵ Nia 'afitai 'asiana fua ta kamel kai ru sulia na mae kwakwa tu'u ana nile. Nia 'afitai ka liufia lau fuana ta wane todaru kai ru 'i laona na 'Initoe God.”

²⁶ Ma na fafurongo nia ki kera ka kwele 'asiana.* Ma kera ledi kwailiu ada, kera ka 'uri, “‘Urinai ma nao ta wane go ne kai toda maurie firi?”

²⁷ Ma sa Jesus ka ada fuada, ma ka fata 'uri, “Nia 'afitai fuana wane ki kai toda maurie firi, boroi ma fuana God nao nia si 'afitai go. Na ru ki tafau nia ngwaluda ga 'ana fuana God.”

²⁸ Ma sa Pita ka fata 'uri fuana, “Kalu fasia na toorue kalu ki tafau fua kalu ka leka suli 'oe na!”

²⁹ Ma sa Jesus ka olisia ka 'uri, “Iu, nau ku saea fua mulu, dia ta wane ne kai fasia na lume nia, naoma na wanefuta nia ki, naoma na waiwane nia ki, naoma na maa nia, naoma gaa nia, naoma na wele nia ki, naoma na ano nia suli nau, fainia na Farongoe Lea ne, ³⁰ nia ne kai ngalia lau ru nai ki ka 'oro ka liufia kada ne. Nia ne kai ngalia ru 'oro ana na lume ki, ma na wanefuta ki, ma na waiwane ki, ma gaa ki, ma na wele ki, ma na ano. Ma nia ne kai dao to'ona laugo nonifie ki. Ma ana kada ne kai dao mai, nia kai too ana maurie firi. ³¹ Boroi 'ana na wane 'oro ne kera eteta ki, kera kai 'isi, ma na wane 'oro ne kera 'isi, kera kai eteta.”

* **10:26** Kera ka kwele 'asiana, sulia kera kwaisae na toorue ne na falealae mai fasia God.

*Na oluna kada ne sa Jesus
nia fata sulia na maelana
(Matiu 20:17-19; Luk 18:31-34)*

³² Sa Jesus fainia na fafurongo nia ki, kera leka sulia na taale 'uria 'i Jerusalem, ma sa Jesus ka eta 'i nao ada. Ma fafurongo nia ki kera ka kwele 'asiana, ma tani wane laugo ne kera leka kau 'i burida, kera ka mau 'asiana. Ma sa Jesus ka talaia na akwala ma ro fafurongo nia ki ka ta 'idu tau lau kau fasia wane ki. Ma nia ka fi farongoda ana na ru ki ne kai fuli fuana. ³³ Ma nia ka fata 'uri, “Mulu fafurongo! Kulu ra 'alaa 'uria 'i Jerusalem, ma kera kai 'olomaelaku, na Wele nia Wane, fuana fataabu baita ki fainia na wane famanata ana taki ki. Ma kera kai keto nau fuana maelaku, ma kera kai kwate nau fuana wane nao lau Jiu ki. ³⁴ Ma na wane nai ki kera kai 'onionga 'ani nau, ma kera kai ngisufi nau, ma kera kai kwae nau, ma kera kai saungi nau. Ma ana oluna maedangi, nau kai tatae lau fasia na maea.”

*Sa Jemes fainia sa Jon
kera gania sa Jesus
(Matiu 20:20-28)*

³⁵ 'Urinai go, sa Jemes ma sa Jon, ro wele sa Sebedi ki, kera ka leka mai siana sa Jesus, ma kera ka fata 'uri, “Wane Famanata 'ae, karo doria 'oe kwatea te ru ne karo gania amu.”

³⁶ Ma sa Jesus ka ledi 'uri 'adaroa, “Te ne kamoro doria nau sasia fuamoro?”

³⁷ Ma keroa ka olisia ka 'uri, “Kada ne 'oe kai 'inito fafia molagali fainia ru ki tafau, 'oe alamatainia ta wane 'amaro kai gouru 'i bali

'o'olo amu, ma ta wane ana bali mauli amu fuana gwaungaie fafia wane ki."

³⁸ Boroī ma sa Jesus ka fata 'uri fuadaro, "Kamoro ulafusia go ru ne kamoro gania. Kamoro bobola go 'amoro fainia nonifilae ne nau kai nonifi ana?"

³⁹ Ma keroa olisia ka 'uri, "Karo bobola ga 'amaro fuana sasilana."

Ma sa Jesus ka fata 'uri fuadaro, "Iu, nia mana kamoro kai nonifi laugo dia nau, ⁴⁰ boroī ma nao nau si filia sa ti ne kai gouru 'i bali 'o'olo aku ma seki 'i bali mauli aku. Taifilia God go ne kai kwatea kula 'urinai ki fua sa tifaida ne nia 'e sasi akau ana makwalida."

⁴¹ Ma kada na akwala fafurongo nia ki kera rongoa ru nai, kera ka guisasu fua sa Jemes ma sa Jon. ⁴² Ma sa Jesus nia fikuda ma ka fata 'uri fuada, "Kamulu saitamana na wane gwaungai ki ne kera gwaungai fuana wane ne nao lau Jiu ki, kera to ana nikilalae, ma kera saitamana 'asiana ana usungailana wane fuana sasilana ru kera doria ki. ⁴³ Sui boroī 'ana, nao nia si 'urinai lau safitamulu. Dia ta wane amulu nia doria ka fanaonao, nia ka saitamana ne nia na wane rao kamulu. ⁴⁴ Ma dia sa ti amulu ne nia doria ka eteta, nia kai rao 'o'oni fuana wane ki tafau. ⁴⁵ Suli nau, na Wele nia Wane, nau nao si leka mai fuana wane ki kera ka rao fuaku. Boroī ma nau ku leka lalau mai fua nau ku rao fuana wane ki tafau, ma nau ku kwatea na maurilaku fuana famaurilana na wane 'oro ki."

*Sa Jesus nia gura te
wane maana rodo
(Matiu 20:29-34; Luk 18:35-43)*

⁴⁶ Ana kada nai, sa Jesus fainia na fafurongo nia ki kera dao na mai ana fere 'i Jeriko. Ma kada kera fasia na fere nai fainia na fikue baita nai, te wane ne maana rodo nia to ga 'ana 'i ninimana na taale fuana ganilae. Na satana sa Batimeas, na wele sa Timeas. ⁴⁷ Ma kada nia rongoa sa Jesus, na wane 'i Nasaret, nia ka leka mai, nia ka akwa ka 'uri, "Jesus 'oe na wele ana kwalafa sa Deved, 'oe manatai nau mai."

⁴⁸ Ma na wane ki kera ka balufia, ma kera ka saea fuana fua nia ka to aroaro. Boro ma nia ka fi akwa ka baita 'asiana ka 'uri, "Wele ana kwalafa sa Deved 'ae, 'oe manatai nau mai!"

⁴⁹ Ma sa Jesus ka uu ngado ma ka fata 'uri, "Mulu saea mai."

Ma kera akwa 'uria sa Batimeas, kera ka 'uri, "'Oe eele na amu! Tatae na, sa Jesus nia sae 'oe na."

⁵⁰ Go nia ka 'ui 'ania na maku fafo baita nia, ma ka tatae 'ali'ali, ma ka leka siana sa Jesus.

⁵¹ Ma sa Jesus ka ledia ka 'uri, "Te ne 'oe doria nau ku sasia fuamu?"

Ma na wane maana rodo nai olisia sa Jesus ka 'uri, "Famanata 'ae, nau ku doria nau ada lau."

⁵² Ma sa Jesus ka fata 'uri fuana, "Leka na kau amu. God nia gura 'oe na, sulia 'oe famamana nau."

Ma 'ali'ali na maana ka ada na, ma nia ka leka fainia sa Jesus sulia na taale.

11

*Sa Jesus nia ru 'i laona
na fere 'i Jerusalem*

(Matiu 21:1-11; Luk 19:28-40; Jon 12:12-19)

¹ Kada sa Jesus fainia na fafurongo nia ki kera dao karangia na fere 'i Jerusalem, kera dao ana fere 'i Betfeis ma 'i Betani, gwauna fa uo kera saea ana 'i Olif. Go, nia ka kwatea ta ro wane ana fafurongo nia ki, kera ka eteta 'i nao. ² Ma nia ka fata 'uri fuadaro, "Kamoro leka ana fere loko kamoro naofia kau. Ma kada kamoro dao 'i senai, kamoro kai ada to'ona te dongki. Kera kania ga 'ada dongki nai, ma nao ta wane si ra 'ua fafona. Kamoro ka lugea, ma kamoro ka talaia mai 'i seki. ³ Ma dia ta wane nia ledi kamoro, "Uta ne kamoro ka lugea na dongki ne?" kamoro saea fuana, 'Na 'Aofia nia doria, ma nia kai olitainia 'ali'ali laugo mai ana 'i seki.' "

⁴ Ma kera ka leka, ma kera ka ada to'ona te ka dongki kera kania ga 'ada 'i ninimana na taale 'i maana te lume. Ma kada kera lugea na, ⁵ tani wane ne kera uu 'i senai, kera ka ledi keroa ka 'uri, "Te ne kamoro lugea na ka dongki ne fuana?"

⁶ Ma keroa ka olisida dia be sa Jesus nia saea fuadaro, ma na wane nai ki kera ka alamatainia fuadaro. ⁷ Ma kera ka talaia mai na ka dongki nai siana sa Jesus, ma kera ka safatainia na 'aba maku kera ki 'i fafona, ma sa Jesus ka gouru fafona. ⁸ Na wane 'oro ki kera ka safatainia na 'aba maku gwala kera ki 'i sulia na taale, ma tani wane kera ka tofua na ulina niniu ki, ma kera ka safatainia sulia na taale. Kera sasia ru nai fuana fabaitalana sa Jesus. ⁹ Ma wane ki tafau ne leka fainia, tani wane kera ka eteta 'i nao, fainia tani wane ne kera 'isi, kera akwa ma kera ka 'uri, "Lafutainia God!

Ma God 'oe oilakitainia na wane ne nia leka mai ana na nikilae 'oe!

¹⁰ Ma God 'oe oilakitainia mai daolana na 'initoe ne nia dia na 'initoe sa Deved koko kia! Lafutainia God nia to 'i langi!"

¹¹ Sa Jesus nia ru 'i laona na fere 'i Jerusalem, ma ka leka 'i laona na Beu Abu God*. 'Urinai, nia ka ada kwailiu, ma ka ada to'ona ru ki tafau. Boroï ma sulia nia karangi rodo na, nia ka leka na 'uria 'i Betani fainia na akwala ma ro fafurongo nia ki.

*Sa Jesus nia agia na 'ai
kera saea ana na figi
(Matiu 21:18-19)*

¹² Ma ana fa dangi 'i buri, kada sa Jesus ma na fafurongo nia ki kera oli na mai fasia 'i Betani, sa Jesus ka fiolo. ¹³ Ma nia ka ada kau, ma ka ada to'ona te 'ai ulua ne kera saea ana na figi. Ma nia ka leka karangia fua ka ada to'ona ta fueru ana. Boroï ma kada nia dao 'i 'aena, nia ka ada to'ona go ana na uli ru ki, sulia kada nai na figi ki kera uli 'ato. ¹⁴ Ma sa Jesus ka fata 'uri fuana figi nai, "Ta wane si 'ania lau ta fueru ru amu!" Ma na fafurongo nia ki kera ka rongoa ru nai.

*Sa Jesus taria wane ne kera falia Beu Abu God
(Matiu 21:12-17; Luk 19:45-48; Jon 2:13-22)*

¹⁵ Ma kada kera dao na 'i Jerusalem, sa Jesus ka leka laona na Beu Abu God. 'Urinai, nia ka taria na wane ki tafau ne kera foli ma kera ka fafoli ana ru fuana afafue ki. Ma nia ka kefusia na tatafe ana wane nai ki ne kera talana malefo ki, ma ka kefusia na ru fuana gourue 'ana wane

* **11:11** Beu Abu God: Ada to'ona ana Diksonari

ki ne kera fafoli ana na fa bole ki. ¹⁶ Ma nao nia si alamatainia ta wane kai ngalia ta ru 'i laona na Beu Abu God. ¹⁷ Ma nia ka famanata na wane ki, ka fata 'uri, "God nia saea 'i laona na Kekedee Abu ka 'uri, 'Na Beu nau, kera saea ana na beu fuana folae fuana wane ana molagali ki tafau.' Boro ma kamulu abulotainia ka alua lalau kula fuana belilana wane ki."

¹⁸ Ana kada, na fataabu baita ki fainia na wane famanata ana taki ki, kera rongoa ru nai, ma kera ka safali nani 'uria ta ru kera kai sasia fuana saungilana sa Jesus. Ma kera ka maungia, sulia ne fikue nai tafau, kera kwele 'asiana ana na famanatalae nia.

¹⁹ Nia saulafi na, sa Jesus ma na fafurongo nia ki, kera ka leka na fasia 'i Jerusalem.

Famanatae sulia famamanae fai folae
(Matiu 21:20-22)

²⁰ Ana 'ofodangi ana na maedangi 'i buri, sa Jesus fainia na fafurongo nia ki kera ka leka kau sulia na taale. Kera ada to'ona na 'ai figi be nia kuku tafau na leka ka koso na sulia na lalina.

²¹ Ma sa Pita ka manata to'ona ru be sa Jesus nia sasia ana 'ai nai, ma ka fata 'uri fuana, "Wane Famanata 'ae, ada to'ona basi na 'ai figi be 'oe agia, nia mae na!"

²² Ma sa Jesus nia olisia ka 'uri, "Kamulu ka manata mamana na ana God. ²³ Nau ku saea fua mulu, dia kamulu ka fata 'uri fuana fa uo ne, "Oe tatae, ma 'oe 'ui 'ani 'oe talamu laona na asi,' ma nao kamulu si manata ruarua 'i laona na liomulu, ma kamulu ka manata mamana ana ru ne kamulu saea nia kai fuli, ru nai kai fuli go ana fua mulu. ²⁴ Nia ne, nau ku saea fua

mulu 'uri, kada kamulu foa, ma mulu ka gani 'uria ta ru, kamulu ka manata mamana dia ne kamulu ngalia na, ma God kai kwatea ga 'ana ru ne kamulu gani 'uria. ²⁵⁻²⁶ Iu, kada kamulu foa, mulu ka manataluge ana ta'alaie ne ta wane nia sasia amulu, fua na Maa kamulu ne nia to mai 'i langi kai manataluge laugo ana ta'alaie kamulu ki."

*Ledilae sulia nikilalae
sa Jesus*

(Matiu 21:23-27; Luk 20:1-8)

²⁷ Sa Jesus fainia fafurongo nia ki, kera dao lau mai 'i Jerusalem. Ma kada sa Jesus leka kau 'i laona Beu Abu God, na fataabu baita ki, ma na wane famanata ana taki ki, ma na wane fanaonao ki, kera ka leka mai siana. ²⁸ Ma kera ka ledi 'uri ana, "Sa ti ne saea 'oe taria wane ne ki fasia laona Beu Abu? Ma sa ti ne kwatea nikilalae fua 'oko sasia ana ru ne ki?"

²⁹ Ma sa Jesus ka olisida ka 'uri, "Iu, nau ku ledi kamulu basi 'uria te ru. Dia kamulu olisia, nau ku fi farongo kamulu ana na nikilalae ne nau ku to ana fuana sasilana ru ne ki. ³⁰ Iu, kamulu kai saea basi fuaku, na nikilalae ne sa Jon nia to ana fuana siuabulae nia safali mai fasia 'i fai? Nia safali mai ana God, naoma nia safali mai ana na wane ki go?"

³¹ Ma kera ka safali ana olisusue 'i safitada kwailiu kera ka 'uri, "Te ne kulu kai saea? Dia kulu olisia ma kulu ka 'uri, 'Fasia mai God,' nia kai fata 'uri, "Urinai ma 'uta mone ne nao kamulu si famamana sa Jon?" ³² Ma nao nia si lea laugo fuana ne kulu ka fata 'uri, 'Nia safali go mai ana na wane ki.' " Kera sasi 'uri sulia kera

maungia na wane ki, sulia na wane ki tafau kera famamana sa Jon nia ta profet. ³³ Nia ne, kera olisia sa Jesus ma kera ka 'uri, "Kalu ulafusia go."

Ma sa Jesus ka fata 'uri fuada, "Nau boroi nau kusi farongo kamulu laugo ana na nikilalae te ne nau ku sasia ana ru ne ki."

12

Na tarifulae sulia na wane rao ta'a kera ka rao ana oole

(Matiu 21:33-46; Luk 20:9-19)

¹ Sui, sa Jesus nia fata fuana wane gwaungai Jiu be ki ana tarifulae ka 'uri, "Te wane nia fasia na oole grep* . Ma nia ka saungainia sakali kalia, ma ka 'elia te kilu fuana mangisilana na fue grep ki fuana saungailana ana waeni, ma ka saungainia te lume fuana folo 'usia oole. Ma nia ka alua na oole nia laona 'abana wane ki ne kera rao 'i laona. 'Urinai, nia ka leka na 'ana 'uria ta mae fere tau. ² Ma kada ne oole nai nia maua, nia ka kwatea na wane ni rao nia fuana wane ne kera rao 'i laona oole nia, fua ka ngalia mai tani fue grep ana 'ai ne nia fasia laona oole nai. ³ Boroi ma wane ni rao nai ki kera dau ngasi ana, ma kera ka kumua, ma kera ka olitainia 'o'oni ga 'ada ana. ⁴ Go, na wane be nia too ana na oole nai ka kwatea lau ta wane ni rao. Ma na wane ni rao 'i laona oole, kera ka kwaea gwauna, ma kera ka mala ta'a 'asiana ana. ⁵ 'Urinai na wane be too ana na oole, nia ka kwatea lau ta wane ni rao, ma kera ka saungia ka mae na. Ma wane 'oro ne nia oduda 'i buri ki, kera kwaea tani wane, ma

* **12:1** grep: Ada to'ona ana Diksonari

ka saungia tani wane ka mae. ⁶ Iu, ma te wane na ne nia to ana fua eresilana, te wele mutai nia na ne wane nai. Ma nia ka eresia kau, ma ka manata 'uri, 'Kera kai manata baita ana wele nau.' ⁷ Boro ma, wane ne kera rao 'i laona oole, kera ka fata fuada kwailiu ma kera ka 'uri, 'Nia na ne na wele na wane be nia too ana na oole. Kulu saungia ka mae fua kulu ka ngalia 'akulu na oole ne fuaka.' ⁸ Ma kera ka ngalia na wele nai, kera ka saungia ka mae, go kera ka 'ui 'ania na nonina 'i maa fasia laona na oole nai."

⁹ Ma sa Jesus ka ledida ka 'uri, "Te ne na wane ne nia too ana na oole nai kai sasia? Nia kai dao mai, ka saungia na wane nai ki. Sui nia kai kwatea na oole nia fuana wane 'e'ete ki. ¹⁰ Nia mamana kamulu idumia na Kekedee Abu be nia fata 'uri,

'Na mae fau ne na wane saungai lume ki kera noni'ela ana, nia ne na fau talingai ka liufia na mae fau ki tafau ana 'odoe.

¹¹ God ne fulia ru nai, ma na adalae to'ona ka lea 'asiana.' "☆

¹² Na fanaonao Jiu ki, kera doria kera ka daua sa Jesus, sulia kera saitamana ne sa Jesus nia fata ana tarifulae nai fuana kefusilada. Boro ma, kera mau ana fikue ne, ma kera ka fasia, ma kera ka leka na 'ada.

Na kwatelana na malefo ana na takisi fuana kingi Rom

(Matiu 22:15-22; Luk 20:20-26)

¹³ Tani fanaonao, kera kwatea tani Farasi ma tani wane ana wane sa Herod ki fuana ledilana sa Jesus fua kera ka fagarō nia. ¹⁴ Iu, kera dao

na siana, ma kera fata 'uri, “Wane Famanata 'ae, kalu saitamana ru 'oe saea ki, ru mamana ki tafau go. 'Oe famanata ga 'amu sulia mamanae ma kwaidoria God fuana wane ki. Ma 'oe si 'ado go fainia ta wane ana ta te ne kera manata sulia. Ma na wane ki sui kera bobola ga 'ada maamu. 'Oe saea basi mai fua malu! Nia 'uta? Na taki kia, nia lusia na kwatelana na malefo ana takisi fuana kingi baita 'i Rom? Nia 'uta? Nia bobola fainia kalu kai kwatea takisi be, naoma 'e nao?”

¹⁵ Boro ma, sa Jesus nia saitamana ga 'ana ana sukee kera, ma nia ka olisia ka 'uri, “Uta ne kamulu ka sasi 'uria na fagarolaku? Mulu ngalia mai ta seleni. Nau ada to'ona basi.”

¹⁶ Ma kera ka ngalia mai te seleni, ma nia ka ledida ka 'uri, “Na nununa sa ti ne? Ma na satana sa ti mone ne?”

Ma kera olisia, kera ka 'uri, “Na nununa ma na satana na kingi Rom.”

¹⁷ Ma sa Jesus ka fata 'uri, “Kamulu kwatea fuana kingi baita 'i Rom na ru nia ki, ma kamulu kwatea laugo ru God ki fuana God.”

Ma kera ka kwele 'asiana ana sa Jesus.

Tarifulae sulia na tataelae fasia na maea

(Matiu 22:23-33; Luk 20:27-40)

¹⁸ Sui, tani Sadusi kera leka mai siana sa Jesus. Na Sadusi ki kera saea ne na wane ki nao kera si tatae oli lau fasia na maea. Ma kera ka ledia sa Jesus kera ka fata 'uri, ¹⁹ “Wane Famanata 'ae, sa Moses nia kedea na taki fuaka ka alangai 'uri, 'Dia ta wane nia mae, ma na 'afe nia ka mauri 'ua, boro ma nao nia si to ana ta wele, na wanefuta nia ka adea lau na gwa 'oru nai, fua keroa ka to ana ta wele fuana ka talana na

wane ne nia mae na.' ²⁰ Iu, ma ana te kada, fiu waisasina ki kera to. Ma na wane 'i nao ka adea ta keni, ma ka nao si alua go ta wele, ma wane nai ka mae na ana. ²¹ Sui ma, ruana wane ka adea lau na keni be, ma nao nia si alua laugo ta wele, ma ka mae laugo 'ana. Sui ma oluna wane ka 'urinai laugo. ²² Ma ka 'urinai laugo fuana ai burina ki tafau. Na fiu waisasina nai ki tafau go ne kera adea keni nai, ma ka nao kera si to go ana ta wele, ma kera ka mae tafau na. Ma 'isilana, keni nai ka mae laugo. ²³ 'Uri ma, ana maedangi ne God kai taea wane mae ki tafau fasia maea, sa ti 'ada ne na 'afe nia? Sulia na fiu waisasina nai ki be kera adea na keni nai tafau."

²⁴ Ma sa Jesus ka olisida ka 'uri, "Kamulu garo 'asiana, sulia kamulu si saitamana go na Kekedee Abu ki, ma na nikilalae God. ²⁵ Sulia, kada ne wane mae ki kera kai tatae lau fuana maurie, kera dia na 'ada na 'ainsel ki 'i langi ne nao kera si arai go. ²⁶ Iu, nau ku famanata kamulu sulia na tataelae fasia na maea. Nau ku saitamana kamulu idumia na 'i laona na kekede sa Moses ana kula be sulia ere be nia meafia 'ai tu'u be ana. God ka fata fuana sa Moses ka 'uri, 'Nau na God sa Abraham, ma na God sa Aesak, ma na God sa Jakob.' ²⁷ God nia nao lau God fuana wane ne kera mae ki, boroi ma God fuana wane ne kera mauri ki. Kamulu garo 'asiana na!"

Na ledilae sulia na taki te ne talingai ka liufia taki ki tafau

(Matiu 22:34-40; Luk 10:25-28)

²⁸ Ma te wane famanata ana taki sa Moses, nia ka rongoa faoraie nai ki. Ma nia ka saitamana na lulae lea ne sa Jesus sasia fuana Sadusi ki. Ma nia

ka leka mai, ka ledia sa Jesus ka 'uri, “Na taki te ana taki sa Moses ne nia talingai ka liufia taki ki tafau?”

²⁹ Ma sa Jesus nia olisia ka 'uri, “Na taki talingai ka liufia taki ki tafau ne nia 'uri, ‘Wane Jiu ki, mulu ka fafurongo basi! God na 'Aofia kia, taifilia nia ne God. ³⁰ 'Oe kwaimanie ana God 'oe ana manatamu tafau, ma ana mangomu tafau, ma ana liomu tafau, ma ana nikilalamu tafau.’ ³¹ Ma na ruana taki ka 'uri, “Oe kwaimani ana tolamu ka dia laugo ne 'oe kwaimani amu talamu.’ Nao na ta taki lau ne nia baita ka liufia na ro taki nai ki.”

³² Ma na wane famanata ana taki sa Moses ka fata 'uri fuana sa Jesus, “Wane Famanata 'ae, na lulae 'oe nia lea 'asiana. Nia ka mamana, taifilia te God go, ma nao na ta god 'e'ete lau. ³³ Ma wane ki kera kai kwaimani ana God ana mangoda tafau, ma ana na lioda tafau, ma ana nikilalada tafau. Ma kera ka kwaimani ana tolada, ka dia laugo ne kera kwaimani ana talada. Wane ne rosulia ro taki nai ki, kera sasia ru talingai ka liufia kwatelana na afafue fua God.”

³⁴ Ma sa Jesus ka ada saitamana na liotoe nia, ma ka fata 'uri fuana, “Oe karangi na fuana God kai gwaungai ana maurilamu.”

Ma burina na, nao ta wane si nonira'a na fuana ledilana sa Jesus lau.

*Sa Jesus na wele ana
kwalafa sa Deved ma
na 'Aofia nia laugo
(Matiu 22:41-46; Luk 20:41-44)*

³⁵ 'Urinai sa Jesus ka famanata laona na Beu Abu God, nia ka ledi 'uri, "Nia 'uta ne wane famanata ana taki sa Moses ki, kera saea na Christ ne wane ana na kwalafa sa Deved? ³⁶ Na Anoeru Abu be nia fafata sa Deved ka 'uri, 'God nia fata 'uri fuana 'Aofia nau: 'Oe gouru 'i bali 'o'olo aku, ma 'oe gwaungai fai nau, makwalia kada nau kai alua malimae 'oe ki farana gwaungaie 'oe.'✧

³⁷ "Sa Deved 'ana talana ne nia saea na Christ ana na 'Aofia.' Nia ne, na Christ nia nao lau wele ana kwalafa sa Deved ga 'ana. Nia 'Aofia nia laugo."

Na fikue baita nai, kera eele 'asiana kada kera fafurongoa sa Jesus.

Sa Jesus nia fata falia tooa famanata ana taki ki

³⁸ Ma sa Jesus ka famanata kera ka 'uri, "Mulu ka madafi kamulu fasia na famanata ana taki sa Moses ki, sulia kera doria leka liulae fainia maku falu gwala ki. Ma kera ka doria 'asiana fua na wane ki kera ka fa'initoda, ma ka fata lea fuada 'i maana usie ki. ³⁹ Ma kera ka doria gourue 'i nao ana kula 'initoa ni gourue ki laona beu fuana folae ki, ma ana kula lea ki kada ana fafanga ki. ⁴⁰ Sui boroi 'ana, wane ne ki kera belia na lume ma na ru ne gwa 'oru ki to ana. Ma kera ka foa gwala fuana wane ki ka tangoda. Iu, na wane famanata ana taki sa Moses ki ne kwaekwae kera kai ta'a 'asiana fuada!"

*Na kwatee na gwa 'oru
(Luk 21:1-4)*

⁴¹ Sa Jesus nia to laona na Beu Abu God karangia na kufi ru fuana alulana malefo 'i laona. Nia ka ada to'ona wane ne kera kwatea malefo kera ki. Ma na wane 'oro ne kera tooru ki kera ka kwatea malefo 'oro. ⁴² Sui, nia ka ada to'ona te gwa 'oru siofa 'asiana. Nia leka mai, ma ka kwatea ro ngingisi malefo tu'u ki. ⁴³ Ma sa Jesus ka saea mai na fafurongo nia ki, ma ka fata 'uri fuada, "Ru mamana nau ku saea fua mulu, te ne na gwa 'oru siofa ne nia kwatea, nia baita ka liufia wane ki tafau ne kera kwate malefo baita. ⁴⁴ Sulia wane todaru ki, kera kwatea ga 'ada ka bali tu'u ana toorue kera ki. Boro ma, gwa 'oru siofa ne, nia kwate tafau na ana ru ne ki nia to ana fuana tolana."

13

Kada ana 'aftaie

(Matiu 24:1-14; Luk 21:5-19)

¹ Kada sa Jesus nia fasia na Beu Abu God, te wane ana fafurongo nia ki ka fata 'uri fuana, "Wane Famanata 'ae, ada to'ona basi na mae fau baita ne ki, ma na lume lea ne ki ana Beu Abu God!"

² Ma sa Jesus ka olisia ka 'uri, "'Oe ada to'ona lume baita ne ki? Nao ta te gwa fau 'i seki ana Beu Abu God kai tio lau 'i fulina. Kera tafau kera kai takalo 'i ano."

³ Ma kada sa Jesus nia to gwauna fa uo 'i Olif ne nia to bobola fainia na Beu Abu God, sa Pita, ma sa Jemes, ma sa Jon, ma sa Andru taifilida, kera leka mai siana, ma kera ka ledi 'uri ana, ⁴ "'Oe saea basi fua malu, 'i angita ne ru ne ki kai dao

mai? Ma te ne kai fuli, fua ka fatainia kada fuana ru ne ki tafau kai fuli, ma ka dao ana?"

⁵ Ma sa Jesus ka fata 'uri fuada, "Kamulu kai adaada lea, ma nao mulu si alamatainia ta wane ka talai garo amulu. ⁶ Sulia ne wane 'oro ki kera kai dao mai ana sataku, ma kera ka fata 'uri, 'Nau na ne na Christ!' Ma kera ka talai garo ana wane 'oro ki. ⁷ Ma kada kamulu rongoa firue ki ana fere karangi ki, ma na faoraie sulia na firue ki ana tani fere tau laugo mai, nao mulu si manata 'abero sulia. Ru 'urinai ki kai dao mai, boroi 'ana na 'isilana ru ki tafau nao 'ua. ⁸ Na mae fere ki kera kai fualida kwailiu, ma na 'initoe ki kera kai fualida kwailiu. Ma na anuanu ki kai liu ana kula 'oro, ma na uni fioloe ki kai liu. Ma ru nai ki kera ne safalilana nonifie, dia ga 'ana na keni fafuta be nia safali ka fii wele.

⁹ "Ma kamulu ka adaada lea. Tani wane ki kai dau kamulu, ma kera ka ngali kamulu fuana ketolamulu. Kera kai namusi kamulu 'i laona na beu fuana folae ki. Sulia kamulu famamana nau, kera kai kwate kamulu ka uu 'i naona na wane fanaonao ma na kingi ki. Kada nai mulu kai farongoda 'ani nau. ¹⁰ Wane ki tafau laona molagali kera kai rongoa na Farongoe Lea, sui na molagali ka sui. ¹¹ Ma kada kera ka dau kamulu, ma kera ka ngali kamulu 'uria na ketolamulu, nao kamulu si manata 'abero 'uria ta faoraie 'uta ne kamulu kai saea. Kamulu kai saea go 'amulu na faoraie ne Anoeru Abu nia kwatea fua mulu ana kada nai. Sulia faoraie ki ne mulu kai saea, nia nao lau na fatae talamulu. Na faoraie nai ki, nia ka leka mai fasia na Anoeru Abu. ¹² Ma na wane ki, kera ka kwatea na wanefuta kera ki talada fuana saungilada. Ma na maa ki, kera

kai sasi 'urinai laugo ana wele kera ki. Ma na wele ki, kera kai olisusu ma kera kai kwatea na maa fainia gaa kera ki fuana saungilada. ¹³ Ma na wane ki tafau, kera kai noni'ela amulu, sulia kamulu na wane nau ki. Sui boroi 'ana ka 'urinai, dia sa ti ne nia ngangata fuana lekalae sulia God leka ka dao sulana kada nai, nia ne God kai famauria.

Okosilana Beu Abu God
(*Matiu 24:15-28; Luk 21:20-24*)

¹⁴ “Ma kamulu kai ada to'ona na Ru Sua kai tatae mai ana kula abu ne fulina nao nia si uu ana. Na ru ta'a nai kai fasua na Beu Abu God, ma kai sasi fua sae God ka fasia.” (Na faoraie fuana wane ne nia ididu nia 'uri: 'Oe malingainia lea ana na fadalana ru ne.) “Kada mulu ka ada to'ona na ru ne ki kai dao mai, na wane ki ne kera to ana na bali lofaa 'i Jiudea, kera kai tafi 'uria gwauna fa uo ki. ¹⁵ Ana kada nai, dia ta wane ka to mai 'i maa ana lume nia, nia ka tafi 'ali'ali, ma nao nia si manata lau 'uria rulae laona lume nia 'uria ngalilana ta ru 'ana. ¹⁶ Ma sa ti ne nia to mai laona oole, nao nia si oli lau 'i lume 'uria ta maku 'ana. ¹⁷ Ma ana fa dangi nai ki, nia kai ta'a fuana keni ki ne kera iana, sulia ne nia 'afitai fuada ne kera ka tafi, ma ka ta'a laugo fuana 'afe ki ne kera too ana na wele tu'u ki. ¹⁸ Mulu ka foa fuana God fua ru nai ki nao si dao lau mai ana kada ana uni gwarie. ¹⁹ Sulia na nonifilae ana fa dangi nai ki, nia kai ta'a ka liufia na nonifilae ne wane laona molagali ki kera saitamana, safali 'ua mai ana safalilana kada God nia saungainia na molagali ka dao ana kada ne. Ma nao ta ru 'urinai kai fuli mai burina. ²⁰ Ma dia God si fakokorua kada ana nonifilae, nia 'afitai ne ta wane ka mauri.

Ma nia fakokorua kada ne fuana lealana wane ne nia filida ki.

²¹ “Iu, dia ta wane nia fata 'uri fua mulu, 'Ada to'ona basi, nia na ne na Christ,' naoma ka fata 'uri, 'Ada to'ona basi, nia na 'i seloko,' nao kamulu si famamana nia. ²² Sulia na wane susuke ki kai dao mai, kera kai fata 'uri, 'Nau na Christ,' fainia na wane susuke ki kera kai fata 'uri, 'Nau na profet.' Ma kera kai sasia fanadae ki fua ka talaia garo ana na wane ne God nia filida ki, boro ma nia 'afitai 'asiana fuada. ²³ Mulu kai adaada lea! Nau ku farongo kamulu na 'i nao, sui ru ne ki ka fi dao mai.

*Na daolana mai na
Wele nia Wane
(Matiu 24:29-35; Luk 21:25-33)*

²⁴ “Ma kada ne nonifilae nai kai sui, 'God kai susia na sato, ma na madame, ma nao keroa si tala.

²⁵ Ma God kai sasia na bubulu ki, kera kai 'asida fasia mamanga.

Ma God kai sasia na ru 'i langi ki, kera kai leka garo fasia fulida.’☆

²⁶ “'Urinai, nau na Wele nia Wane, nau ku fi dao fatai mai. Nau ku dao mai fainia na nikilalae baita, ma na ngwasinasinae baita 'i fafona na gwa salo ki. ²⁷ Ma nau kai kwatea na 'ainsel nau ki laona molagali tafau, fua kera ka okua mai na wane ne God filida ki.”

Ru nai ki tafau ne sa Jesus saea fuada kai dao mamana

²⁸ Go, sa Jesus ka fata sulia tarifulae ka 'uri, “Kamulu kai manata basi sulia na 'ai figi ki. Kada

☆ 13:25 Aesaea 13:10; 34:4; Joel 2:10, 31; 3:15

kamulu ada to'ona na ulina nia ngosa, mulu ka saitamana na kada fuana uni 'ako'akolae nia dao karangi na. ²⁹ Ka 'urinai laugo, kada kamulu ada to'ona na nonifilae nai ki kai dao mai, mulu kai saitamana na olilaku mai nia karangi na. ³⁰ Ru mamana ne nau ku saea fua mulu, wane ki tafau ne kera mauri ana kada ne, nao kera si mae 'i naona ru nai ki tafau kai dao mai. ³¹ Na ru ki tafau mai langi ma laona molagali kera kai sui. Boroï ma na fatalaku go ne toto nao si sui.

Nao ta wane si saitamana na kada ne sa Jesus kai dao
(*Matiu 24:36-44*)

³² “Nao ta wane si saitamana kada mamana ne nau ku oli mai ana. Na 'ainsel ki 'i langi boroï nao si saitamana, ma nau na Wele boroï, nao si saitamana laugo. God na Maa taifilia go ne nia saitamana. ³³ Mulu kai adaada lea, ma mulu ka kwaimakwali, sulia kamulu ulafusia 'i angita ne kada nai kai dao mai ana. ³⁴ Na olilaku mai ne kai dia ta wane ne nia leka ana fere tau, ma ka alua na lume nia laona 'abana na wane ni rao nia ki. Nia kwatea raoe ki fuada 'e'ete kwailiu. Ma nia ka saea fuana wane ne nia ada sulia na mae fua kai adaada lea makwalia daolana. ³⁵ Nia ne, kamulu kai adaada lea, sulia nao kamulu si saitamana na kada ne nau kai dao mai, dia wane baita ana lume. Nia kai dao mai saulafi 'oto, naoma laona tofungana rodo, naoma makalokaloa, naoma 'ofodangi kada sato fi ra mai. ³⁶ Ma dia nia dao 'ali'ali go mai, nia ka ta'a 'asiana fua mulu, dia nia dao to'omulu kada ne mulu maleu. ³⁷ Ma te ru ne nau ku saea fua

mulu, na ru be nau ku saea laugo fuana wane ki tafau nia 'uri: Mulu kai adaada lea!"

14

*Na lokoerue fuana saungilana sa Jesus
(Matiu 26:1-5; Luk 22:1-2; Jon 11:45-53)*

¹ Ana maedangi ne, nia ro maedangi ki 'i naona na Fafanga ana Daofa Liue, * ma na fafanga ne Jiu ki kera saitamana 'anilana na beret ne nia nao ta isi 'i laona. Na fataabu baita ki, ma na wane famanata ana taki ki, kera ka oku lokoeru fuana dau agwalana ma saungilana sa Jesus. ² Kera fata 'uri, "Nao kulu si sasia ana kada ana fafanga, fasia na wane ki kera ka fi fuali kulu."

*Te keni nia ngwaingwaia sa Jesus ana fere 'i Betani
(Matiu 26:6-13; Jon 12:1-8)*

³ Ana kada sa Jesus nia to 'i laona mae fere 'i Betani, nia ka fanga 'i laona lume sa Simon na wane ne kuu nia saungia 'i nao. Ma te keni ka leka mai siana fainia na bi ngwaingwai ne kwanga 'asiana,† ma nia fungu ana na ngwaingwai ne moko lea,‡ ma na folilana ka baita 'asiana. Nia 'ifingia na maana bi ngwaingwai nai, ma ka 'igitainia na ngwaingwai moko lea nai fafona gwauna sa Jesus. ⁴ Ma tani wane ne kera to 'i senai, kera ka guisasu, ma kera ka fata fuada kwailiu kera ka 'uri, "Tala'ana nao nia si falia

* **14:1** Fafanga ana Daofa Liue: Fafanga ne Jiu ki sasia fuana manatalae to'ona kada koko kera ki leka fasia 'i Ijip. † **14:3** Na bi ne kwanga 'asiana ne kera saea ana alabaster na mae fau ne madumadu 'asiana. ‡ **14:3** Na ngwaingwai ne moko lea ne kera saea ana nad.

na ngwaingwai moko lea ne ro! ⁵ Tala'ana nia ka fafoli ana 'uria tani malefo 'oro, § fua nia ka ngalia malefo nai, ma ka kwatea fuana wane siofa ki.” Ma kera ka balufia keni nai.

⁶ 'Urinai sa Jesus nia ka rongoa, ma ka fata 'uri, “Mulu alua nia to 'ana! Nao kamulu si fata falia lau. Nia sasia raoe lea 'asiana fuaku. ⁷ Na wane siofa ki kera to tari ga 'ada fai kamulu. Ma dia mulu doria, mulu ka 'adomida go 'amulu ana ta kada. Boro ma nau nao si to tau go fai kamulu. ⁸ Nia sasia ru ne nia bobola fainia sasilana. Nia 'igitainia na ngwaingwai moko lea ne 'i noniku 'i nao ana maelaku fuana sasi akaulae fuana faitolilae aku. ⁹ Ru mamana nau ku saea fua mulu, ana kula ki tafau laona molagali ne kera kai fata sulia na Farongoe Lea ne, kera kai fata laugo sulia ru ne nia sasia aku fuana manatalae to'ona.”

*Sa Jiudas nia alafafia na kwatelana sa Jesus fuana malimae nia ki
(Matiu 26:14-16; Luk 22:3-6)*

¹⁰ Sui sa Jiudas Iskariot, te wane ana na akwala ma ro fafurongo nia ki, nia leka siana na fataabu baita ki, ka farongoda 'uri, “Nau kai kwatea sa Jesus fua mulu.” ¹¹ Ma kera ka eele 'asiana sulia ru ne nia saea, ma kera ka alangai fuana kwatelana malefo fuana. Ma sa Jiudas ka safali na fuana adalae 'uria ta kada lea fuana kwatelana sa Jesus fuada.

§ 14:5 malefo 'oro: Fafoli ana 'uria malefo bobola fainia folifolie ana te fangali.

Na Fafanga ana Daofa Liue
(*Matiu 26:17-25; Luk 22:7-14, 21-23; Jon 13:21-30*)

¹² Ana etana fa dangi ana Fafanga ana beret ne nia nao ta isi 'i laona, fa dangi nai ne kera saungia kale sipsip fuana Fafanga ana Daofa Liue. Kada nai, fafurongo sa Jesus ki kera ka ledi 'uri ana, "I fai ne 'oe doria kalu kai leka ma kalu ka sasi akau ana na Fafanga ana Daofa Liue fuamu?"

¹³ Ma sa Jesus ka fata fuana ro wane ada ka 'uri, "Kamoro ru laona 'i Jerusalem, ma te wane ne nia ngalia na fa kafo, nia kai dao to'omoro. Moro ka leka sulia ¹⁴ 'uria te lume 'i senai ne nia ru 'i laona. Kamoro ka ledi 'uri ana na wane ne nia to ana na lume nena, 'Na Wane Famanata nia fata mai 'uri fuamu: 'I fai ne mae lume fuana nau kai 'ania na Fafanga ana Daofa Liue fainia fafurongo nau ki?' ¹⁵ Ma nia kai fatainia te mae lume baita ne nia to 'i langi fuamoro. 'I senai ru ki tafau kera sasi akau na. Ma kamoro ka sasi akau ana na ru ki tafau fua kulu 'i senai."

¹⁶ 'Urainai ma, na ro fafurongo nai ki keroa leka, ma keroa ka ru na 'i Jerusalem, ma keroa ka ada to'ona na ru ki tafau nia dia ne sa Jesus nia saea fuadaro. Ma keroa ka sasi akau na ana fanga 'i senai.

¹⁷ Ma nia saulafi na, sa Jesus ka dao mai fainia na akwala ma ro fafurongo nia ki. ¹⁸ Ma kada kera fanga, sa Jesus ka fata 'uri, "Na ru mamana nau ku saea fua mulu, te wane amulu kai kwate nau fuana malimae nau ki. Te wane amulu ne nia fanga ga 'ana fai nau ana kada ne."

19 Ma na fafurongo nia ki, kera ka kwaimanatai 'asiana. Ma te te wanea ada fi safali ana ledilana sa Jesus 'uri, “Aofia 'ae, 'uri ma 'oe fata suli nau nai?”

20 Ma sa Jesus nia olisida ka 'uri, “Nia ne ta ai na amulu na akwala ma ro fafurongo nau ki, ma nia ta wane ne kai taufia lifu beret nia 'i laona na tiu fai nau. 21 Ma nau, na Wele nia Wane, nau kai mae dia na Kekedee Abu ki be fata suli nau. 'Urinai boro ana, kwaimanatai 'asiana fuana wane ne kai kwate nau fuana malimae nau ki! Nia lea fuana wane nai dia nia nao si futa go.”

Na fafanga 'Aofia saulafi

(Matiu 26:26-30; Luk 22:14-20; 1 Korin 11:23-25)

22 Ma kada kera fanga na, sa Jesus nia ngalia te fa beret, ma ka tangoa God, sui ka ngiia. Nia ka kwatea fuana fafurongo nia ki, ka fata 'uri, “Ngalia mulu ka 'ania. Nia na ne noniku.”

23 Sui nia ka ngalia na titiu, ma ka tangoa God, sui ka kwatea fuada. Ma kera tafau ka ku ana. 24 Ma nia ka fata 'uri, “Nia na ne 'abuku ne igwa fuana wane 'oro ki fuana fangasilana na alangaie falu God. 25 Ru mamana nau ku saea fua mulu, nau nao si kufia laugo na waeni ne leka ka dao ana fa dangi nau kai kufia lau na waeni ne, kada God kai gwaungai ana wane nia ki tafau.”

26 Burina kera ka ngufia fa ngu, sui kera ka leka 'uria fa uo ne kera saea ana Olif.*

☆ 14:24 Jeremaea 31:31 * 14:26 uo 'i Olif: Na uo ne, na 'ai ne kera saea ana Olif ki 'oro 'asiana ana.

*Sa Jesus eta fatae ana
sa Pita ne kai tofe nia*

(Matiu 26:31-35; Luk 22:31-34; Jon 13:36-38)

²⁷ Sa Jesus ka fata 'uri fuada, “Kamulu tafau go ne mulu kai tafi fasi nau. Sulia na Kekedee Abu nia fata 'uri,

‘God kai saungia wane ne nia ada sulia na sipsip ki, ma na sipsip ki tafau kera ka takalo.’[☆]

²⁸ “Ka 'urinai boroi 'ana, 'i burina nau ku tatae lau 'uria maurie, nau kai eta 'i nao amulu 'uria 'i Galili.”

²⁹ Ma sa Pita nia olisia ka 'uri, “Nia 'afitai 'asiana ne nau ku leka fasi 'oe, sui boroi 'ana wane ne ki kera ka leka fasi 'oe!”

³⁰ Ma sa Jesus ka fata 'uri fuana sa Pita, “Nau ku saea fuamu. 'I naona na karai kai angi ro ru laona rodo ne 'i ta'ena, 'oe tofe olu ru 'oe ulafusi nau.”

³¹ Ma sa Pita nia fata totongai ka 'uri, “Sui boroi 'ana nau ku mae fai 'oe, nia 'afitai nau ku saea ne nau ku ulafusi 'oe!”

Ma na fafurongo ki tafau go ne, kera saea laugo te ru nai.

Sa Jesus nia foa 'i Getsemani

(Matiu 26:36-46; Luk 22:39-46)

³² Sui sa Jesus fainia na fafurongo nia ki, kera ka leka 'uria te kula kera saea ana 'i Getsemani. Kada kera dao na, sa Jesus ka fata 'uri fuada, “Mulu to 'amulu 'i seki kada nau ku foa 'aku.”

³³ Sui nia ka talaia sa Pita, ma sa Jemes, ma sa Jon fainia. Ma nia 'e kwaimanatai 'asiana ma ka liodila. ³⁴ Ma nia ka fata 'uri fuada, “Na lioku nia kwaimanatai 'asiana, ma nia bobola na fua

[☆] 14:27 Sekaraea 13:7

saungilaku. Mulu ka to 'i seki, mulu ka ada, ma mulu ka adaada fai nau.”

³⁵ Ma nia ka 'idu tu'u kau, ma ka tio fafia maana 'i ano. Ma nia ka foa fua dia nia ngwaluda ga 'ana, kwate nao nia si liu laona kada ana nonifie. ³⁶ Ma nia ka foa ka 'uri, “Maasi 'ae, na ru ki tafau nia ngwaluda ga 'ana fuamu. 'Oe lafua 'amu na nonifie ne fasi nau. Sui boroi 'ana, nia nao lau na kwaidorie nau, boroi ma sulia kwaidorie 'oe lalau.”

³⁷ Sui sa Jesus ka oli mai, ma ka dao to'ona na olu fafurongo nia ki, kera maleu ga 'ada. Ma nia ka fata 'uri fuana sa Pita, “Simon 'ae, 'uta ne 'oe maleu? Fulingana 'oe 'ada fai nau sulia ta te kada rodo tu'u boroi 'ana.” ³⁸ Ma nia ka fata 'uri fuada, “Kamulu kai 'ada, mulu ka adaada ana folae fasia na ilitoe ka liufi kamulu. Sulia kamulu doria sasilana ru lea ki, boroi ma noni mulu nia ngwatautau 'asiana.”

³⁹ Ma sa Jesus ka leka lau fasida, ma ka foa, ma ka saea laugo te faoraie be ki. ⁴⁰ Sui nia ka oli lau mai siada, ma ka dao to'oda kera maleu lau, sulia ne maada 'e maleua 'asiana. Ma nao kera si saitamana ana na ru ne kera ka saea fuana.

⁴¹ Ma kada nia oli lau mai ana oluna kada, nia ka fata 'uri fuada, “Kamulu maleu 'ua ne? Nia lea na! Ada basi, kera kai kwate nau na, na Wele nia Wane, laona 'abana na wane ta'a ki. Na kada be nia dao na mai! ⁴² Tatae, kulu leka na. Ada basi, na wane be nia kwate nau fuana malimae nau ki, nia dao na mai!”

*Na daulana sa Jesus
(Matiu 26:47-56; Luk 22:47-53; Jon 18:3-12)*

⁴³ Ana kada sa Jesus nia fata ga 'ana, sa Jiudas, ta wane ana na akwala ma ro fafurongo nia ki, ka dao na mai. Te fikue baita ne leka mai fainia fasia na fataabu baita ki, ma na fanaonao ki, ma na wane famanata ana taki ki. Ma kera ka ngalia mai na naife ni sauwane ki ma na subi ki. ⁴⁴ Ma sa Jiudas, na wane ne kai kwate sa Jesus fuada, nia ka kwatea na maetoto fuana fikue nai ka 'uri, "Na wane ne nau ku nono'ia,[†] nia na wane ne mulu doria. Kamulu 'e daua, ma mulu ka talaia na kau."

⁴⁵ 'Urinai, sa Jiudas nia dao, nia ka leka na kau siana sa Jesus, ma ka fata 'uri, "Wane Famanata 'ae!" Go, nia ka nono'ia na. ⁴⁶ Ma kera ka daua na sa Jesus. ⁴⁷ Iu, ma ana kada nai, te wane ne nia uu karangi go ana, nia lafua na naife nia, ma ka kwae musia na alingana na wane rao 'inita fataabu.

⁴⁸ Ma sa Jesus ka ledi 'uri 'ada, "'Uri ma kamulu fia nau ta wane beli ne? Nia ne mulu dao na mai fainia na naife ki, ma na subi ki fuana daulaku? ⁴⁹ Tau na mai, nau ku famanata kamulu 'i laona na Beu Abu God, boro ma nao mulu si dau nau go. Ma na ru ne kamulu sasia, nia famamana na Kekedee Abu."

⁵⁰ 'Urinai go, fafurongo nia ki tafau kera ka luka faburi na ana, ma kera ka tafi na 'ada.

⁵¹ Ma te wane fi baita ne nia ofi go ana na 'aba maku tagataga, nia leka mai burina sa Jesus. Ana kada kera daua na wane fi baita ne, ⁵² na 'aba

[†] **14:44** Dia na falafala ana Jiu ki, na kwainono'ie fatainia kwaimanie ma fuusi baitalae fuana famanata fasia na fafurongo nia. Nia bobola fainia na fafurongo ka fata lealae ana famanata nia ana nono'ilana 'abana.

maku nia ka luge na fasia, ma nia ka tafi dadara na 'ana.

*Sa Jesus nia uu 'i naona fanaonao ki
(Matiu 26:57-68; Luk 22:54-55, 63-71; Jon
18:13-14, 19-24)*

⁵³ 'Urinai, kera ka talaia sa Jesus 'uria lume 'inita fataabu. Ma na fataabu baita ki, ma na fanaonao ki, ma na wane famanata ana taki ki, kera oku 'i senai. ⁵⁴ Ma sa Pita nia 'isi buri tau na kau, ma ka ru laugo laona labate ana lume na 'inita fataabu. Nia ka gouru 'ana 'i senai fainia na wane folo ki, ma nia ka sara 'ana 'i ninimana na ere. ⁵⁵ Go, na fataabu baita ki, ma na fikute wane lokoeru tafau, kera ka sasi 'uria daolae to'ona ta ru ta'a fuana fafilana ana sa Jesus fua kera ka saungia, boroi ma kera si dao to'ona go ta ru ana nia. ⁵⁶ Ma na wane 'oro ki, kera ka suke fafia sa Jesus, boroi ma faoraie kera ki nao si alu te ru.

⁵⁷ Ma tani wane kera tatae laugo, ma kera ka suke fafia sa Jesus kera ka 'uri, ⁵⁸ "Kalu rongoa nia fata 'uri, 'Nau kai okosia na Beu Abu God ne wane ki kera saungainia, ma 'i laona olu fa dangi ki, nau ku saungainia lau te Beu Abu ne nao lau na wane ki ne kera saungainia.' " ⁵⁹ Ma kera boroi, na faoraie kera ki nao si alua te ru.

⁶⁰ Ma na 'inita fataabu nia uu 'i naoda, ma nia ka ledia sa Jesus ka 'uri, "'Uri ma, nao 'oe si to go ana ta faoraie fuana olisilana faoraie ne ki, ne wane ne ki kera fai fafi 'oe ana?" ⁶¹ Boroi ma sa Jesus nofo ga 'ana, ma ka nao si olisia go. Ma na 'inita fataabu nia ledia lau ka 'uri, "'Uri ma, 'oe ne na Christ, na Wele God 'i langi?"

⁶² Ma sa Jesus ka olisia ka 'uri, “Tu, nau ne nia. Ma mulu kai ada to'oku, na Wele nia Wane, nau ku gouru 'i bali 'o'olo ana God ne nikila 'asiana, ma nau ku leka mai 'i fafona gwa salo ki 'i langi.”

⁶³ Go na 'inita fataabu nai nia ka musia na maku gwala nia talana ka fatainia na gwuisasue nia, ma ka fata 'uri, “Kulu si doria lau ta wane ni fata famamana! ⁶⁴ Kamulu tala rongoa na ne nia fabolotania fainia God! Mulu manata 'uta ana?”

Ma kera tafau go ne, kera ka saea sae nia garo na, ma nia bobola fainia kera kai saungia na.

⁶⁵ Ma tani wane ada kera ka safali fuana ngisufilana sa Jesus, ma kera ka kani bokota na maana, ma kera ka kumua. Ma kera ka fata 'uri, “Saea basi sa ti ne nia kumuli 'oe?” Ma na wane fofolo ki kera ka talaia, ma kera ka fidalia.

Sa Pita nia tofe fafia sa Jesus

(Matiu 26:69-75; Luk 22:56-62; Jon 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ Sa Pita nia to 'ua ga 'ana 'i laona labate, kada kera ketoa sa Jesus. Te keni ne rao fuana 'inita fataabu nia dao mai. ⁶⁷ Ma kada nia ada to'ona sa Pita ne nia sara 'ana, nia ka ada saga kau fuana, ma ka fata 'uri, “Oe to laugo fainia sa Jesus, na wane be fasia na mae fere 'i Nasaret.”

⁶⁸ Ma sa Pita nia tofe ka 'uri, “Nau ku ulafusia, nau si saitamana ru ne 'oe fata sulia.” Ma nia ka 'idu karangia na mae tafa. Ma ana kada nai go, na karai ka angi na.

⁶⁹ Ma na keni rao be nia ada to'ona lau senai, ma ka fata 'uri fuana wane ki ne kera uu kalia 'i senai, “Nia ta wane laugo ada ne!” ⁷⁰ Ma sa Pita ka tofe laugo.

Ma kada tu'u 'i buri'ana, na wane ki ne kera uu karangi, kera ka fata 'uri lau fuana sa Pita, “Nia 'afitai 'asiana fua 'oe ka tofe ne 'oe nao lau ta wane ada, sulia 'oe laugo ne 'oe leka mai fasia na lofaa 'i Galili.”

⁷¹ Sui sa Pita ka kwaiagi ka 'uri, “Alu God kai kwatea na kwaekwae fuaku, dia nau si fata mamana! Nau nao si saitamana na wane ne kamulu fata sulia!”

⁷² Ma ana kada nai go, na karai ka ruana fa angilae na. Ma sa Pita ka manata to'ona na faoraie be sa Jesus nia saea fuana be nia 'uri, “I naona na karai ka angi ro ru, 'oe sae olu ru ki, ne 'oe ulafusia nau.” Ma kada sa Pita nia manata to'ona ru nai, nia ka angi 'asiana na.

15

Kera talaia sa Jesus

siana sa Paelat

(Matiu 27:1-2, 11-26; Luk 23:1-5, 13-25; Jon 18:28-19:16)

¹ Ana 'ofodangi makalokalo, na fikute wane lokoeru kera oku 'ali'ali mai. Go na fataabu baita ki, ma na fanaonao ki, ma na wane famanata ana taki sa Moses ki, kera 'i laona fikute wane ne. Kera oku lokoeru fuana ta te ne kera kai sasia ana sa Jesus. Sui kera ka kania sa Jesus, ma kera ka talaia na siana sa Paelat, na wane baita fasia 'i Rom. ² Ma sa Paelat ka ledia ka 'uri, “Uri ma 'oe na ne kingi Jiu ki?”

Ma sa Jesus ka olisia ka 'uri, “Nia na nena 'oe saea na.”

³ Na fataabu baita ki kera ka fai fafia ana ru garo 'oro ki. ⁴ Ma sa Paelat ka ledia lau ka 'uri,

“Oe rongoa basi na ru 'oro ki ne kera fai fafi 'oe na ana! 'Uri ma 'oe si olisida lau?” ⁵ Boroi ma sa Jesus nao si saea go ta faoraie, ma sa Paelat ka kwele 'asiana.

⁶ Iu, ana na Fafanga ana Daofa Liue, sa Paelat nia 'idufa lugea te wane fasia na beu ni kanie ne wane ki kera gani 'uria. ⁷ Ma ana kada nai, te wane ne satana sa Barabas nia to laugo 'i laona beu ni kanie, sulia nia laugo ne ta ai ana wane ta'a ne kera sauwane ana firue fainia wane Rom ki. ⁸ 'Urinai na fikue ki kera oku mai, kera ka gania sa Paelat fuana kai lugea ta wane fasia na beu ni kanie sulia falafala ne nia 'idufa sasia mai ana kada 'urinai ki. ⁹ Ma nia ka ledi kera ma ka 'uri, “Uri ma kamulu doria nau ku lugea na kingi Jiu ki fua mulu?” ¹⁰ Sulia sa Paelat saitamana na ne fataabu baita ki kera kwatea mai sa Jesus siana, sulia manatae wane 'ugalae kera ki ga 'ana.

¹¹ Boroi ma, na fataabu baita ki kera fata alingana na fikue nai, fua kera ka gania sa Paelat fuana lugelana mai sa Barabas fuada. ¹² Ma sa Paelat ka ledi lau 'uri ana na fikue nai, “Urinai ma te ne nau ku sasia ana na wane ne mulu saea ana kingi Jiu ki?”

¹³ Ma kera ka akwa kera ka 'uri, “Oe foto'ia ana 'airarafolo!”

¹⁴ Ma sa Paelat nia ledida ka 'uri, “Na garoe te ne nia sasia?”

Ma kera ka akwa baita lau, kera ka 'uri, “Foto'ia ana 'airarafolo!”

¹⁵ Ma sa Paelat ka lugea kau sa Barabas fuada, sulia nia doria kai faeelea na manatana na fikue nai. Sui, nia ka kwatea sa Jesus fuana

namusilana, ma ka kwatea fuana foto'ilana ana 'airarafolo.

*Na wane ni omee ki kera aefara sa Jesus
(Matiu 27:27-31; Jon 19:2-3)*

¹⁶ Na wane ni omee ki, kera ka talaia na kau sa Jesus 'i laona labate ana lume baita sa Paelat, ma kera ka saea mai na wane ni omee ki tafau. ¹⁷ Ma kera ka famasa ana te maku gwala meo, ma kera ka 'erea na te 'eregwau ana 'oko ngangara, ma kera ka duua ana gwauna dia ta kingi. ¹⁸ Sui kera ka ilia na fabaitalana ma kera ka fata 'uri, "Na kingi Jiu ki, 'oe mauri tau amu!" ¹⁹ Sui kera ka kwaea gwauna 'ana lifu 'ai, ma kera ka ngisufia, ma kera ka boruru 'i naofana, dia ne kera fabaita. ²⁰ Ma kada ne kera aefara ka suina, kera ka lugea na maku gwala meo bobora nia be fasia. Sui kera ka famasa lau ana maku nia talana. 'Uraini kera ka talaia na fuana foto'ilana ana 'airarafolo.

*Kera fotofafia sa Jesus
ana 'airarafolo*

(Matiu 27:32-44; Luk 23:26-43; Jon 19:17-27)

²¹ Ma ana kada kera leka kau sulia na taale, kera dao to'ona te wane satana sa Simon, maa sa Aleksanda fainia sa Rufus. Nia na wane fasia na fere 'i Saerin. Nia leka mai ma ka ru laona 'i Jerusalem fasia ta kula mai 'i maa. Ma na wane ni omee ki, kera ka sumainia fua nia ngalia na 'airarafolo sa Jesus.

²² Ma kera ka talaia kau sa Jesus 'uria te kula ne kera saea ana 'i Golgota. Ma fadalana ne 'uri, "Na kula ana lelete wane."

²³ Ma kera ka kwatea na waeni ne kera dolalia fainia ru ne kera saea ana Mira, te sului ru fuana

famabelana fie, boroi ma sa Jesus nao si kufia go. ²⁴ Ma kera ka foto'ia ana 'airarafolo. Ma kera ka tolingia na maku nia ki 'i safitada kwailiu. Kera ka saketo ana na ru dia daisi fua kera ka dao to'ona sa ti ada ne kai ngalia ta maku. ²⁵ Ana na sikwana kada sato 'ofodangi, kera fotofafia ana 'airarafolo. ²⁶ Ma kera ka alua 'i gwauna 'airarafolo te kekedeana ana kwaikefusie. Kera kedeana ka 'uri, "NA KINGI JIU KI." ²⁷⁻²⁸ Ma kera ka foto'ia laugo ro wane beli ki fafona ro 'airarafolo ki fainia sa Jesus. Ta wane 'i bali 'o'olo ana, ma ta wane 'i bali maui ana.

²⁹ Ma na wane ki kera liu, kera ka kwaelangai gwauda, ma kera ka fata buri tolingai kau ana sa Jesus, ma kera ka fata 'uri, "Wala 'ae! 'Oe saea 'oe okosia na Beu Abu God, ma 'oko saungai falu lau ana sulia olu fa dangi ki go! ³⁰ 'Oe famauri 'oe talamu! Koso mai fasia na 'airarafolo nena!"

³¹ Ma na fataabu baita ki, ma na wane famanata ana taki ki, kera ka fata laugo 'urinai. Ma kera ka fata 'onionga sa Jesus, ma kera ka fata 'uri fuada kwailiu, "Nia famauria wane 'e'ete ki, boroi ma nao nia si famauria nia talana! ³² Kulu ada basi dia nia na Christ, na kingi jiu ki. Nia ne kai koso go mai fasia na 'airarafolo lo, fua kulu ka famamana nia!"

Ma na ro wane ne kera fotofafida ana 'airarafolo ki fainia sa Jesus, kera boroi, kera fata buri tolingai laugo ana sa Jesus.

*Na maelana sa Jesus
(Matiu 27:45-56; Luk 23:44-49; Jon 19:28-30)*

³³ Safali ana tofungana dangi, na 'afutana bali lofaa ne nia rodoa, leka ka dao ana oluna kada sato saulafi.

³⁴ Ma ana oluna kada sato saulafi, sa Jesus nia akwa baita ma ka 'uri, “*Eli, Eli, lama sabaktani?*” Na fadalana ne 'uri, “God nau 'ae, God nau 'ae, 'uta na ne 'oe lukasi faburi aku?”

³⁵ Ma tani wane ne kera to 'i senai, kera ka rongoa, ma kera ka fata 'uri, “Nia akwa 'uria sa Elaeja.” ³⁶ Ma te wane adalae kau, ma ka kutumainia te lumulumu asi laona waeni 'afae, ma ka alua 'i maana te mae 'ai, ma ka kwatea kau 'i maana ngiduna sa Jesus, fua ka kufia, ma nia ka fata 'uri, “Mango basi, kulu ada to'ona dia sa Elaeja kai leka mai ma ka lafua nia mai 'i ano fasia na 'airarafolo!”

³⁷ Ma sa Jesus ka akwa baita, sui nia ka mae na.

³⁸ Ma na maku baita ne nia bokota na kula abu 'i laona na Beu Abu God nia ka kakari 'ita mai 'i gwauna leka ka dao 'i 'aena. ³⁹ Ma wane fanaonao ana wane ni omee ki, ne nia uu 'i senai 'i 'aena 'airarafolo, nia rongoa akwalana, ma ka ada to'ona maelana, nia ka fata 'uri, “Nia mamana 'asiana, wane ne nia na Wele God na!”

⁴⁰ Ma tani keni kera to laugo 'i senai, ma kera ka ada tau na kau: Ni Mary fasia 'i Magdala, ma ni Salome, ma ni Mary ne gaa sa Jemes na wele 'i burina sa Joses. ⁴¹ Kera leka laugo 'i burina sa Jesus ana kada nia to 'ua 'i Galili, ma kera ka kwai'adomi ana. Ma na keni 'oro ki laugo ne kera leka mai fainia 'uria 'i Jerusalem, kera to laugo 'i senai.

Na alulana sa Jesus

(Matiu 27:57-61; Luk 23:50-56; Jon 19:38-42)

⁴²⁻⁴³ Ma nia ka saulafi na, sa Josef na wane fasia 'i Arimetea, nia ka leka siana sa Paelat. Nia ta wane talingai ana na fikute wane lokoeru ne nia ada kwaimakwali laugo 'uria adalae to'ona kada God kai gwaungai ana wane nia ki. Nia nonira'a, ma ka leka mai siana sa Paelat. Ma nia ka gania 'uria na nonina sa Jesus, sulia fa dangi nai ne na maedangi ana na sasi akaulae makwalia na Sabat. ⁴⁴ Ma sa Paelat ka kwele ne nia rongoa sa Jesus nia mae na. Ma nia ka akwa 'uria wane fanaonao ana wane ni omee ki, ma ka ledia dia sa Jesus mae na. ⁴⁵ Ma 'i burina ne sa Paelat nia rongoa wane baita nai nia saea ne nia mae na, nia ka fi alamatainia sa Josef ka ngalia nonina sa Jesus. ⁴⁶ 'Urainai, sa Josef ka folia te 'aba maku kwao, ma ka lugea nonina sa Jesus 'i ano, ma ka 'afua ana maku nai, ma ka alua 'i laona na faoda gwau ne kera 'elia 'i laona na fau. Sui nia ka gelusia te aba fau baita, ma ka bokota na maana faoda gwau nai. ⁴⁷ Ma ni Mary fasia 'i Magdala, ma ni Mary ne gaa sa Joses, keroa ada to'ona na kula ne kera faitolia sa Jesus ana.

16

Na tataelana sa Jesus

fasia maea

(Matiu 28:1-8; Luk 24:1-12; Jon 20:1-10)

¹ Ma 'i burina na Sabat nia suina, ni Mary keni 'i Magdala, ma ni Mary na gaa sa Jemes, ma ni Salome, kera folia mai na ru moko lea

ki fuana ngwaingwailana ana nonina sa Jesus. ² Ana 'ofodangi makalokalo 'ua ana Sande, kada sato ni ra na, kera ka leka mai 'uria na faoda wane mae. ³ Kada kera leka, kera ka ledida kwailiu kera ka 'uri, "Sa ti na ne kai gelusia na aba fau be fasia maana faoda be?" Sulia fau nai nia baita 'asiana. ⁴ Sui, kada kera dao ana, kera ka ada to'ona ne na aba fau be nia 'e abuli na. ⁵ Ma kada kera ru kau 'i laona na faoda, kera ka ada to'ona te wane fi baita nia rufia na maku kwao, ma ka gouru ana bali 'o'olo laona faoda nai. Ma kera ka mau 'asiana.

⁶ Ma nia ka fata 'uri, "Nao kamulu si mau. Nau ku saitamana mulu nani 'uria sa Jesus, na wane 'i Nasaret ne kera saungia ana 'airarafolo. Nao nia si to na 'i seki. Nia tatae na fasia maea! Mulu ada to'ona na kula be kera faitoli ana! ⁷ Mulu leka kau siana fafurongo nia ki fainia sa Pita, ma mulu ka farongo 'uri ada na, 'Sa Jesus leka na 'i nao makwali kamulu 'i Galili, mulu kai ada na to'ona 'i senai, dia be nia saea na fua mulu.' "

⁸ Ma na keni nai ki kera ka ru na kau 'i maa, ma kera ka lae na fasia na faoda nai, sulia kera mau, ma kera ka lebelebe 'asiana. Nao kera si saea na ta ru fuana ta wane, sulia kera mau 'asiana.

Sa Jesus nia dao fatai fuana ni Mary keni 'i Magdala

(Matiu 28:9-10; Jon 20:11-18)

⁹ Ana 'ofodangi makalokalo ana Sande, sa Jesus nia mauri lau, ma ka dao fatai fuana ni Mary keni 'i Magdala, na keni be sa Jesus nia ifulangainia na fiu anoeru ta'a be ki fasia. ¹⁰ Ma ni Mary ka leka siana na fafurongo nia ki. Kera kwaimanatai, ma kera ka angi 'asiana. Ma ni

Mary ka farongoda. ¹¹ Ma ana kada ne kera rongoa ne sa Jesus nia mauri, ma ni Mary ka suana na, kera nao si famamana go ni Mary.

Sa Jesus nia dao fatai fuana ro fafurongo nia ki

(Matiu 28:16-20; Luk 24:13-49; Jon 20:19-23; Acts 1:6-8)

¹² Ma 'i buri lau, sa Jesus ka dao fatai laugo fuana ta ro fafurongo ana, kada kera leka na sulia na taale fasia 'i Jerusalem. ¹³ Ma kera ka oli mai, ma kera ka farongoa lau tani fafurongo ada, boroi ma kera si famamana go.

Sa Jesus nia dao fatai fuana fafurongo nia ki

¹⁴ Ma 'i burina, sa Jesus ka dao fatai fuana akwala ma ta wane ana fafurongo nia ki kada kera fanga 'ada. Ma nia ka balufida sulia kera si famamana, ma sulia manatada ngasi 'asiana fuana famamanalana wane ki ne kera ada to'ona na 'i burina ne nia tatae fasia maea. ¹⁵ Ma nia ka fata 'uri fuada, "Mulu ka leka 'i laona 'afutana na molagali, ma mulu ka 'ainitalo ana Farongoe Lea fuana wane ki tafau. ¹⁶ Ma sa ti ne nia famamana na Farongoe Lea, ma ka siuabu, nia ne kai mauri firi fainia God. Ma sa ti ne nao nia si famamana, God nia kai ketoa. ¹⁷ Ma na wane ki ne kera famamana, kera kai to ana nikilalae fuana sasilana fanadae 'uri ki: Kera ka ifulangainia anoeru ta'a ki ana na sataku, ma kera ka fata ana fatae 'e'ete ki ne kera nao si saitamana. ¹⁸ Ma dia kera daua ta fa baeko tolo, naoma kera ka kufia boroi ta kafo ni maelilana, nao nia si falida go. Ma dia kera alua 'abada 'i fafona na wane matai ki, kera ka 'akwa na."

Sa Jesus nia ra 'i langi
(Luk 24:50-53; Acts 1:9-11)

¹⁹ 'I burina ne na 'Aofia sa Jesus nia fata fai kera, God ka ngalia na 'uria 'i langi, ma ka gouru 'i bali 'o'olo ana God fua gwaungai fainia. ²⁰ Ma na fafurongo nia ki kera ka leka, ma kera ka lifurongo ana fatalana God, ana kula ki tafau. Ma na 'Aofia ka rao faida, ma ka kwatea na nikilalae fuada fuana sasilana fanadae ki, fua ka fatainia ne na famanatalae kera ki nia 'e mamana.

Farongoe Lea Ana Fataleka
The New Testament in the Fataleka language of the
Solomon Islands
Niu Testament long langguis Fataleka

copyright © 2017 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Fataleka

Translation by: SITAG

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2017-11-13

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

38b15013-8e25-506e-87f4-209b1cab49c2